

MŰVÉSZETEK MŰVELTSÉGI TERÜLET

Bevezetés

A sportiskolai kerettantervben a művészeteket megjelenítő tantárgyak funkciója kettős. Biztosítani szeretnénk azt, hogy a sportiskolában tanulmányait folytató gyerek, kamasz, fiatal, birtokában legyen a műveltségnek azon fontos alrendszerével, melyet az emberi kultúrában a művészetek töltenek ki. Legyen képes tájékozódni a művészetek végtelen világában, közösségét, sportegyesületét, hazáját művelt emberként képviselje a hazájában és azon kívül is.

Legyen képes arra, hogy önmagát, emberi viszonyait, kapcsolatait a művészeti élmények, az esztétikum segítségével (művészeti alkotások értő-együttérző befogadásával, illetve esztétikai jelenségek kreatív létrehozásával) ismerje meg, és ki tudja fejezni. A majdani sportember számára különösen fontos, hogy a ritmus, a mozgás világában otthonosan érezze magát, hiszen megannyi sportfeladat teljesítését e képesség kellő fejlettsége megkönnyíti. Ugyanígy súlyt helyezünk arra, hogy a sporttal járó küzdelem élményét, a konfliktusokat az esztétikai élmények gazdagsága segítse hatékonyan, építő, kreatív módon feldolgozni.

A művészeti nevelés fontosságát azért is hangsúlyozzuk, mert az aktív sportolói pályafutás végeztével megtalálandó "második pálya" gyakran állhat kapcsolatban a művészetek, a művészetközvetítés világával is. E célból kívánunk olyan tematikát a tanulók elé tárni, melyet leendő életpályáik során hasznosítani, beépíteni tudnak. A karriertanulás egyik fontos állomása lehet a kreatív személyiség kialakítása, melyhez a művészetek tantárgyai is kellő segítséget nyújthatnak.

A Nemzeti Alaptantervben a Művészetek műveltségi területéhez rendelt műveltségi részterületek arányos képviselőjét hangsúlyozzuk, hiszen a „műzsákat” egyfelől egyenértékűnek tekintjük, másfelől vélelmezzük, hogy a különböző személyiségű diákok, különböző művészetek iránt fogékonyak. Ennek érdekében sajátos munka és témakapcsolat is kialakulhat az egyes tantárgyak között, - tantárgyi kooperáció formájában, - melynek révén nemcsak lehetségessé válik a művészetek közti kapcsolat (egyfajta újértelmezésű Gesamtkunstwerk), de a specifikusságot feloldani tudó művészeti összhang is létrejöhét (táncmozgás - dráma, vagy dráma - vizualitás, vagy sport – vizualitás, - mozgás-ritmus).

A Művészetek tantárgyi rendszerében mindez így jelenik meg:

- Ének-zene-ritmus (a NAT ének-zene és tánc alterületeinek integrációjában)
- Vizuális kultúra (a NAT vizuális kultúra, média és mozgókép alterületeinek integrációjában)
- Játék és küzdelem (a NAT dráma alterülete alapján létrehozott tantárgy)
- Művelődéstörténet (A 12. évben a projekt módszer eszközeit alkalmazó, szintézist, kreatív alkalmazást jelentő összefoglaló tantárgy. Négy projektje a sportolói életút nagy léthelyzetei köré fűzi fel a különböző művészetek ikonikus alkotásait: *Próbátétel - Vesztesek és győztesek - Kell egy csapat - A pálya széle*

A sportiskola sajátos műveltségi arányainak megfelelően, a művészeti tantárgyak óraszámának aránya szerénynek mondható. Ezt a helyzetet a mértéktartó tananyag válogatással és a kreativitást igénylő élményszerű metodika javaslatával látjuk feloldhatónak.

Úgy véljük, hogy a NAT kompetencia-orientált felfogása ebben az értelmezésben remekül (alkalmazásra képesen) megjeleníthető.

Értékelési szempontok a tanulói teljesítménynél (1-10. osztály)

- Személyes preferenciák tudatosítása.
- Saját képességek számbavétele.
- Saját és mások munkájának összehasonlítása.
- Páros munkák.
- Saját és mások alkotásának értékelése.
- Saját értékek számbavétele.
- Önkritika.
- Együttműködés csoportmunkában.
- Műalkotások elemzése során saját vélemény árnyalt megfogalmazása.
- A tanári korrigálásoknál szóbeli segítség figyelembevétele, a vállalt, vagy megadott feladat elkötelezett és következetes teljesítése, az alkotó munkában való intenzív részvétel.

ÉNEK-ZENE-RITMUS

1-10. évfolyam

Bevezetés

A művészeti nevelésen belül a „hangzó nyelv” élményét, a zenei nevelés alapjait az Ének-Zene-Ritmus nevű tantárgy adja e tantervben. A zenével történő komplex élménynyújtás és a hatékony zenei nevelés legfőbb feltétele a zenében való aktív részvétel, amely alatt az énekes, zenés-mozgásos, táncos, esztétikus mozgásos megnyilvánulásokat, hangszeres (ritmushangszer), valamint az aktív zenehallgatási formákat értjük. Mivel tantervünk sporttagozatos iskolák számára készült ajánlasként, kiemeltük a ritmusképzés területét. A kerettanterv témakörei: Éneklés, Ritmus-mozgás, Hallás és kottaismeret, Zenehallgatás, Improvizáció.

Az „Éneklés”- legmagasabb százalékos arányt kap kerettanternkben, hiszen az éneklés és ezen belül a közös éneklés, - mint az érzelmi élet egyik spontán kifejezési lehetősége - a sporttal foglalkozók számára is örömforrás, feszültségoldó aktív cselekvés, és közösségformáló erővel bír. A zenével élést, a saját élmény megteremtését legközvetlenebbül az emberi énekhang adja. A megismert dalanyag jelentsen valódi „énekszó-kincset”, s egyben zenei kommunikációt, vagyis az érzések és a zenei mondanivaló kifejezni tudásának személyes megtapasztalását.

A „Ritmus-mozgás” önálló témakör tantervünkben, de mivel alap zenei jellemző és valamennyi zenei tevékenység velejárója, minden tematikus részben jelen van. A ritmusképzésen belül nagyobb hangsúlyt szánunk - a sporttevékenységekre gondolva - az időbeliség, a tempó érzékelésére, nagyobb odafigyelést ajánlunk a zene ihlette mozgások kivitelezésére, amelyek a súlyos-súlytalan, vagy feszültség-oldás váltakozását, és a mozdulatok dinamikájának átélését is kívánják. Ezt a célt szolgálják az énekes játékok, a zenei figyelemfejlesztő mozdulat és ritmikai feladatok, a ritmus és mozgás improvizáció zenei játékokai, valamint az egyes táncmotívumok ajánlásai.

A „Hallás és kottaismeret” témakör tartalmazza a zenei ismereteket, amelyek elsajátítása a többi témakör zenei tevékenységeivel valósulhat meg. A sportiskola sajátos feladatai miatt a kottaismeret elmélyítésére kevesebb időt terveztünk, és így a követelmény is visszafogottabb.

A „Zenehallgatás” az ember és zene találkozását teszi lehetővé a befogadás oldaláról, így e személyes megérintettség szintén fontos szerepet játszik a személyiség alakításában. Az ifjú sportemberek megannyi stresszhatásnak lesznek kitéve, ezért lényeges, hogy énképük, érzelmi intelligenciájuk - a zene segítségével - karbantartott és karbantartható állapotban maradjon. A zenehallgatás-zeneirodalom témakörben, a felső tagozatban és a 9-10. osztályban igen bő választási lehetőséget adtunk, remélve, hogy az új, eddig csak kevésbé ismert és alkalmazott témák ebben az iskolatípusban, a gyerekek attitűdjének, érdeklődési körének megfelelően, könnyebben és hatásosabban felhasználhatók.

Az „Improvizáció” témakör célja a zenével való játszás és a kreativitás mellett a tanulók mozgáskészségének, ritmusérzékének, belső hallásának fejlesztése, valamint a kommunikációs készségek kibontakoztatása.

Az ének-zene tankönyvek közül az 1-8. évfolyam számára a Mozaik Kiadónál megjelent Lassúné Ruskó Renáta: Ének-zene 1- 4. munkatankönyvét, majd Király Katalin: Ének-zene 5-8-Muzsikáló nagyvilág c. tankönyveket, valamint Foltin – Neuwirth – Karczagi - Salamonné: Játék és tánc az iskolában I-IV. (Hagyományok Háza Kiadása) ajánljuk, a 9-10. évfolyam számára pedig Kéry Mihály - Kéryné Mészáros Mária: Ének-zene könyveit. (Pedellus Kiadó). A ritmikai és improvizatív zenei játékokhoz, a táncelemek tanításához, valamint az ötletek bővítéséhez gyakorlati segítséget nyújthatnak a következő kiadványok: Sály László: Kreatív zenei gyakorlatok (Jelenkor Kiadó, Pécs, 1999), Gonda János: A rögtönzés világa (Zeneműkiadó, Bp. 1996), A populáris zene antológiája (Zeneműkiadó, Bp.1992), Kovács Gábor: Reneszánsz táncok (Garabonciás Alapítvány kiadása, 2002), Kovács Gábor: Barokk táncok (Garabonciás Alapítvány kiadása, 1999), Csepei Tibor: Táncritmus kislexikon (Zeneműkiadó, Bp.1973), Széll Rita: Régi táncok iskolája (Nemzeti Tankönyvkiadó Bp.2001), Barsi Ernő: Népi hagyományaink iskolai és amatőr színpadon (Hazánk Könyvkiadó, Győr, 1995).

Alapelvek, célok

A zene befogadásán, reprodukálásán és improvizálásán keresztül olyan zenei élmények átélése, és olyan motivációk kialakítása a célunk, amelyek a harmonikus személyiség kibontakozását segítik elő. A kodályi elvek az éneklés, a játék, a zeneérzés fontosságát, az értékes és életkornak megfelelő zenéssel való találkozást hangsúlyozzák. Ezek az elvek irányt mutatnak a mai kor tanárának is. Az egészséges énekhangon való kifejező, örömteli tiszta éneklés megalapozza a zenei anyanyelv kialakítását. A zenei alkotóelemek és a zeneirodalom kiemelkedő alkotásainak megismerése jelentse a zene és zenélés megszerettetését, a zenei ízlésformálást, az érzékelés érzékenységének és a kifejezés árnyaltságának fejlesztését.

A hagyományos metodika megvalósítható értékeit frissítse a kreatív - aktivizáló - improvizatív szemlélet. Széles lehetőséget ad pl. a dalokhoz, vagy hangszeres zenékhez illeszthető különböző mozgásformák, ritmuskíséretet, hangszín effektusok szabad, vagy irányított improvizálása. Nemcsak a népi gyermekjátékok tanítását jellemezheti a mozgással összekapcsolt hallás utáni daltanulás. Az önálló ritmuszenék megszületése szintén a szabad improvizáció részei lehetnek.

A zene sajátos kifejezőeszközeinek mozdulatjellege által, illetve a zenei mozgások érzékelésével és leképzésével kapcsolatot lehet teremteni az általános, és sporttevékenységekkel. Mivel tantervünk sporttagozatos iskolák számára készült, különösen fontosnak tartjuk a ritmus és mozgás harmóniáját, a zenei ismeretek és a zenei tevékenységek harmonikus összekapcsolását. Az aktív ritmikai tevékenységek, a kreatív és belső hallást

fejlesztő játékos feladatok segítsék a koncentrációs készség, a fantázia, a képzelet, az idő-, tér- és dinamikai érzékelés képességét, valamint a kinesztéziás érzetek kialakulását, az esztétikus mozgásnak emberi minőségre, kultúrált magatartásra, közelebbről a sportteljesítményekre gyakorolt kedvező hatását.

Elengedhetetlen, hogy a tanulók megismerjék és megszeressék a magyar zene és tánc legfontosabb jellemző hagyományait, a finnugor örökségből, a türk együttélés emlékeit őrző, a Kárpát-medence kulturális olvasztótégelyben kialakult magyar zene alapvető jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk művészi értékeit, vállalják ezt a tradíciót. Ezért tantervünkben is a magyar nép-és műzene az alap. Elképzelhetőnek tartjuk, hogy a magyar népszokások és néptánc alapelemei, motivikája és egyes motívumfűzések nagyobb teret kapjanak az énekórákon (pl. csárdás, höcögő, a ciframotívum és változatai, a rida, lengető, ugrós...). A motívumfűzés összeállításokat (pl. Kanásztánc, Mezőföldi leánytánc), a nagyobb lélegzetű koreográfiák kivitelezését a 6. osztály plusz órakeretében, vagy tömbösítve ajánljuk. A 7-10. évfolyamok táncos óramozzanatai kapcsolódnak a zenetörténeti ismeretekhez. (pl. menüett, mazurka, bolero, stb.)

Valljuk, hogy a világkultúra elsajátításához is a zenei és mozgásos anyanyelv elsajátításán keresztül vezet az út. Más népek zenéjével való találkozás elősegíti az európai és Európán kívüli kultúrák iránti nyitottságot. Az ifjú sportolók valóban világpolgárok lesznek, képesek képviselni a magyar kulturális örökséget, egyúttal éljenek azzal a különös szerencsével, hogy más zenei és mozgásos kultúrára is befogadók lehetnek.

A zenetörténeti korszakok, zenei stílusok ismerete, az értéket képviselő zenék és zenei alkalmak megismerése alakítsa ki a hangverseny látogatás igényét a 10 év folyamán.

1.évfolyam

Cél:

A közös éneklés, az énekes játék, a ritmikus mozgás megszerettetése. Zenei élmények nyújtása és befogadása. A zeneérző,-értő képesség alapjainak kialakítása, a zenei hallás, - képzelet, - memória, - fantázia fejlesztése.

Időkeret: 37óra / év, 1 óra / hét

Témakörönként javasolt arányok:

Éneklés	40%
Ritmus-mozgás	30%
Hallás és kottaismeret	10%
Zenehallgatás	10%
Improvizálás	10%

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Éneklés	mrd (Héja,héja.), lsm (Borsót főztem.,Gyertek lányok ligetre.), smd (Aki nem lép), ls (Süss fel nap), sm (Szólj síp,szólj!),ls (f)mrd (Sötétes az erdő),s(f)mrd (A hajnali harangszónak), mrd(t),l	A hallás utáni éneklés/daltanulás képességének kialakítása. Az éneklési öröm felkeltése, gyermekjátékok eljátszása. A szövegtartalomnak megfelelő kifejező éneklés. Csoportos,

	(Kis kece lányom), rdl,s, (Csipp,csepp..), mrdl,s, (Csizmám kopogó) hangkészletű magyar népi gyermekjátékok és magyar költők gyermekverseire komponált gyermekdalok; népszokások, ünnepek dallamai (pl. Rozmaringos ablakomban, A pünkösdi rózsa...stb.).	kiscsoportos és egyéni éneklés fejlesztése.
Ritmus-mozgás	Egyenletes lüktetés, (mérő). A negyed, a páros nyolcad, a negyedszünet neve, jele, hangzása és mozdulata. Altatók, ringatók, kiolvasók. Gyermekjátékok (Körjátékok- Egyél libám, Sári néni utazik, Lánc-Kis,kis kigyó, Kapu Híd- Szőjünk ,fonjunk., János úr, Még a kácsát...stb.) mozgásmotívumai; 2-4 negyednyi ritmusmotívumok. Egyszerű mozdulat- osztinató. A kettes ütem, ütemvonal, ismétlőjel, záróvonal.	Az egyenletes lüktetés érzékeltetése (dobbantás, koppantás, sarok emelgetés, páros lábú szökdelés, járás, taps, stb); a tanult ritmusok és dalritmusok hangoztatása változatos formában (test, ritmus hangszerek). Ütemhangsúly, motívumhangsúly kiemelése mozgással. Kiolvasók, mondókák és gyermekjátékok esztétikus megjelenítése. Ritmusmotívumok (2-4 negyednyi) visszhangozása, felismerése, mozgásban kifejezése. Ritmikus beszéd és mozgás.
Hallás és kottaismeret	Dallamvonal, dallamrajz. Szó; mi, lá; szolmizációs hangok; s-m s-l l-m relációk. Dallami jelrendszerek: kézjel, betűjel, vonalrendszer és hangjegy.	„Magas-mély” különbségének érzékelése a megismert relációkban is. A tanult dalok és relációk dallamrajza, ill. térbeli elrendezése kézzel, koronggal, dallamkirakón, éneklése, és felismerése hallás után, jelrendszerről.
Zenehallgatás	Tanult dalok és feldolgozásuk. 1-2 perces élő (vagy gépi) zenei bemutatás; hangkeltő anyagok, zörejek. Zongora, furulya, hegedű, gyermek ritmushangszerek, a metallofon, és a női-, férfi-, gyermekhang hangszíne. A zene összetevői (dallam, ritmus, dinamika...).	A tanult dalok felismertetése hangszerről hallás után. A csend, a zaj, a zöreje, a zenei hang megfigyeltetése és összehasonlítása. Az emberi hang színeinek és a bemutatott hangszerek hangjainak megkülönböztetése. A zenei alkotóelemek megfigyelése; a feltűnő (jellegzetes) alkotóelemek megnevezése az adott zenehallgatási részletben.

Improvizálás	Beszéd-ritmus-dallam-mozgás szabad összekapcsolása (tanári irányítással). Tempó, dinamika, hangszín variálása. Különböző karaktereket, élethelyzeteket ábrázoló versek, dalok, zenék.	Hangszín rögtönzés mondókára ritmushoz. Szöveg ritmizálása. Énekes beszéd (ismerős dallamfordulatok szabad alkalmazása) Mozcás-improvizálás a dalokhoz, zenére. Gondolatok, érzelmek, történetek kifejezése ritmussal, mozgással, dinamikával, tempóval.
---------------------	---	--

Követelmények:

- Éneklés: Legyen képes 10-15 tanult dalt tisztán, egészséges énekhangon, érthető szövegkezeléssel és formálással elénekelni. Vegyenek részt a mondókák (5-7) és gyermekjátékok élményszerű eljátszásában.
- Ritmus-mozgás: Legyen képes egyenletes tempótartásra, negyed mérő vagy dalritmus hangoztatására éneklés közben. Tudjanak 2-4 negyednyi ritmusmotívumokat visszhangozni hallás után. Legyen képes a tanult ritmusokat felismerni, megnevezni és ritmusjelről folyamatosan olvasni. Használják örömmel a ritmushangszereket és a testet, mint ritmushangszert.
- Hallás és kottaismeret: Legyen képes a tanult dalok egyszerű motívumainak utószolmizálására, kézjelezésére, dallamrajzára. Ismerjék fel a tanult szolmizációs hangokat jelről.
- Zenehallgatás: Legyen képes a zenei bemutatás figyelemmel követésére, a hangforrások megfigyelésére, a dallam, ritmus, hangerő, tempó megkülönböztetésére.
- Improvizáció: Próbálja ki hangjának változatos hangszínét, lelje örömét a ritmikus testmozdulatok variálásában. Próbálja ki a zene mozdulatainak és a szöveg tartalmainak megjelenítését mozgással, rajzzal, énekhangjával.

2. évfolyam

Cél:

Zenei élménynyújtás a zenei tevékenységek és a befogadás által. A zeneérző,- értő képességek, a zenei hallás, - képzet, - memória, - gondolkodás, - fantázia fejlesztése.

Időkeret 37óra / év, 1 óra / hét

Témakörönként javasolt arányok:

Éneklés	40%
Ritmus-mozgás	30%
Hallás és kottaismeret	10%
Zenehallgatás	10%
Improvizálás	10%

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Éneklés	Tri- (Bújj,bújj,itt megyek, Tekereg a szél), tetrachord (Elvesztettem zsebkendőmet, Megy a kocsi,fut a kocsi), pentachord (Pacikám,paripám), és pentaton (Anyám, édesanyám, Kinyílt a rózsa, Hervad már a lombnak...stb.), hexachord (Már meg jöttünk estére, Száraz tónak) hangkészletű magyar és más népek gyermekdalai, énekesjátékai; könnyű népdalok és komponált gyermekdalok. Népszokások (Ezüstfenyő, szép sudár, Elmúlt a rövid farsang...stb.), ünnepek dallamai (Kirje, kirje, kisededcske, Esik eső karikára...stb.)	Éneklési készség, zenei memória, belső hallás fejlesztése. Az egységes hangzás, a helyes éneklési szokások kialakítása. Az énekes gyermekjátékok (kör, sor, lánc, kapu-híd) élvezetes előadása.
Ritmus-mozgás	Fél értékű ritmus és szünete Egyszerű többszólamúság: felelgetős kopogósok, két tanult dal ritmusának egyidejű hangoztatása. Egyszerű mozdulat-osztinátó. Mozgásos figyelemfejlesztő játékok. Gyermekjátékok/táncok lépésmotívumai. Pl: egyes csárdás, páros-egylábú ugrós, höcögés (Zöld erdőben, A pünkösdi rózsa, Két szál pünkösdrózsa, Kicsi vagyok én...stb.)	A tanult dalok ritmizálása, ritmusról felismerése. 2-4-6 negyed lüktetésnyi ritmusmotívum megnevezése (hallás után, kottaképről), mozgásban megjelenítése. Gyermekjátékok szép kivitelezése. Mérő, dalritmus, osztinátó hangoztatása éneklés közben. Ritmusbújtatás, ritmusjárás, tempótartás. Egyensúly-érzék, ritmus-és térérzékelés fejlesztése.
Hallás és kottaismeret	A dó, ré, és az alsó lá szolmizációs hang neve, kéz-és betűjele, helyük a vonalrendszerben. A pentaton hangkészlet változatos motívumai. Dallami és ritmusjel összekapcsolása. A kötőív szerepe.	Az új szolmizációs hangok kapcsolása a már ismert hangokhoz. A lehetséges relációk, a dalok jellegzetes dallamfordulatainak dallamrajza, utószolmizálása, kézjelezése és elrendezése térben, vonalrendszeren. A pentaton motívumok visszaéneklése hallás után, kézjelről és kottaképről. Tájékozódás a kettes ütembeosztásban.
Zenehallgatás	Gyermek-, és népdalok énekes és hangszeres előadásban egy és	A magas-mély hangzásának megfigyeltetése hangszeren,

	többszólamban. A hegedű, a fuvola, a fagott hangja, a fúvós-és vonószekerek, a gyermekkar hangzása. Cselekményes zenék. Zenei karakterek szomorú-vidám Prokofjev: Péter és a farkas	hangszer- együttesben. A különböző karakterek és zenei megjelenítésük (dinamika: halk-hangos, tempó: gyors-lassú, dallam, ritmus) közötti összefüggés megfigyeltetése.
Improvizálás	Mondókák, versek ritmizálása. 4-5 hangos dallamhoz ritmus kitalálása. Történetek, események, érzelmek kifejezése zenei eszközökkel és mozgással. Zenei kérdés-felelet.	Szöveg ritmikus megjelenítése, valamint történetek és érzelmek kifejezése különböző hangszínnel, tempóval, dinamikával és mozdulatokkal. Rövid dallam ritmizálása. Szabad mozdulat improvizációk (táncok) zenére, énekekre. Kérdő vagy válaszoló ritmusmotívum / dallammotívum befejezése, a nyitás-zárás érzékelése.

Követelmények:

- Éneklés: Legyenek képesek 10-15 tanult dalt tisztán, egészséges énekhangon, érthető szövegkezeléssel és formálással elénekelni a dalok hangulatának megfelelően.
- Ritmus-mozgás: Legyen képes egyenletes tempótartásra, negyed mérő és dalritmus (járás és ritmustaps) hangoztatására éneklés közben. Dalfelismerés ritmusról. Tudjanak 2-4 negyednyi ritmusmotívumokat visszahangozni hallás után. Legyen képes a tanult ritmusokat felismerni, megnevezni és ritmusjelről folyamatosan olvasni, a tanult ritmusokat lejegyezni. Használják örömmel a ritmushangszereket és a testet, mint ritmushangszert, valamint a megismert gyermektáncok alapelemeit, lépésmotívumait.
- Hallás és kottaismeret: Legyen képes a tanult dalok egyszerű motívumainak utószolmizálására, kézjelezésére, dallamrajzára. Ismerjék fel a tanult szolmizációs hangokat jelről, kottáról.
- Zenehallgatás: Legyen képes a zenei bemutatás figyelemmel követésére, a hangforrások megfigyelésére, a dallam, ritmus, hangerő, tempó megkülönböztetésére. Legyen képes a különböző karakterek (szomorú-vidám) és fogalom párok (lassú-gyors, halk-hangos) összehasonlítására. Ismerje fel a bemutatott hangszíneket és a tanult dalokat feldolgozásban is.
- Improvizáció: Próbálja ki hangjának változatos hangszínét, lelje örömét a ritmikus testmozdulatok variálásában. Próbálja ki a zene mozdulatainak és a szöveg tartalmainak megjelenítését mozgással, rajzzal, énekhangjával.

3. évfolyam

Cél:

Zenei élménynyújtás a zenei tevékenységek és a befogadás által. A zeneérző,- értő képesség, a zenei hallás, - képzet,- memória,- gondolkodás,- fantázia további fejlesztése.

Időkeret 37óra/év, 1 óra/hét

Témakörönként javasolt arányok:

Éneklés	40%
Ritmus-mozgás	30%
Hallás és kottaismeret	10%
Zenehallgatás	10%
Improvizálás	10%

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Éneklés	Pentaton (Megismerni a kanászt) Hexachord (Itt ül egy kis kosárban, Fa fölött, fa alatt) és hétfokú (Ugyan édes komámasszony, Én elmentem a vásárra...stb.), vagy pentaton hangkészletű oktáv, nóna hangterjedelmű népdalok (Volt nekem egy kecském, Kis kertemben uborka stb.), népi játékdalok, komponált dalok. Népszokások (Pásztorok keljünk fel, A,a,a,a farsangi napokban...stb.), ünnepek dallamai (Esik az eső,ázik a heveder. Hej,tulipán,tulipán...stb.). Játékos hangképző gyakorlatok. Kánonok. Motívum, sor.	Tiszta intonáció, egészséges énekhang, kifejező éneklés készségének fejlesztése. Hangterjedelem bővítése. Formaérzék fejlesztése, motívumok, zenei sorok összehasonlítása. Kánon éneklés csoportokban.
Ritmus-mozgás	Nyolcad mérő, az önálló nyolcad ritmus és szünete (Ettem szőlőt). Az egész hang és szünete (Fut a kicsi kordé). Négyes ütem. A szinkópa ritmus. Ritmusértékek. Ritmuskánon, kétszólamú ritmusgyakorlatok. Néptánc alapelemei. Pl: egyes csárdás, két lépéses csárdás, cifra és változatai (Éva szívem, Éva, Gyere be rózsám..., Új a csizmám most vették..., Megismerni a kanászt..stb..)	Az új ritmusok hangoztatása változatos mozdulatokkal. A ritmus gyakorlónevek és értékevek összekapcsolása. Kétszólamú ritmizálás készségének kialakítása. Tánclépések: cifra, csárdás motívumfűzések. A tanult dalok ritmizálása, felismerése ritmusról. Nevek ritmizálása. Ritmusolvasás, - írás készségének fejlesztése.

Hallás és kottaismeret	Alsó szó, felső dó szolmizációs hang. A d-s, (Anyám ,édesanyám) d'-s (Hopp,Juliska) relációk. Hangsúlyjel, kánon jelzése.	Zenei képzet kialakítása az oktáv hangközről, az oktáv (nóna) hangterjedelmű pentaton dallamok szolmizációs éneklése kézjel, kottakép, belső hallás segítségével. Az alsó, felső szolmizációs hangok elhelyezése a vonalrendszerben. Ismert dal részletének kottázása betűjelről. Tájékozódás a négyes ütemben. A kötőív ritmikai értelmezése, alkalmazása a kottában. Folyamatos ritmusolvasás.
Zenehallgatás	Népzenei felvételek. A nőikar, gyermekkar, férfikar, vegyes kar, a fúvószenekar és vonószenekar összetétele. A kürt és üstdob hangja. Cselekményes zenék, mesealakok a zenében. Zenei karakterek: tréfa, induló, tánc.	Új hangszerek, együttesek, hangzásának megfigyeltetése, összehasonlítása. Formai, dallami, dinamikai ritmikai összehasonlítások a zenei gondolkodás fejlesztése: hasonlóság- különbség- azonosság meghallása, megállapítása.
Improvizálás	Nevek, versek ritmizálása. Ritmus kiegészítés. Dallami / ritmikai kérdés – felelet. Ritmus – és dallamlánc, -dominó. Mozdulatrögtönzés.	Szöveg ritmizálásának lejegyzése. Ritmussorok kiegészítése ritmusnévvel, mozdulattal, írásban. Kérdés – felelet improvizáció a tanult ritmusokkal, szolmizációs hangokkal. Visszhang és rögtönzés összekapcsolása a staféta játékokban. (koncentrációs gyakorlat) Szabad mozdulat improvizációk zenére, énekre.

Követelmények:

- Éneklés: Legyenek képesek 10-15 tanult dalt tisztán, egészséges énekhangon, érthető szövegkezeléssel és formálással előadni a dalok hangulatának megfelelően. Vegyenek részt a gyermekjátékok előadásában.
- Ritmus – mozgás: Ismerjék fel a tanult ritmusokat és ütemnemeket az énekelt dalokban, 4-6 negyednyi ritmusmotívumokban hallás után és kottaképről. Legyenek képesek ezek folyamatos ritmizálására és a ritmusok, valamint a megismert gyermektáncok alapelemeinek, lépésmotívumainak változatos megszólaltatására.
- Hallás és kottaismeret: Tudjanak tájékozódni a vonalrendszeren. Legyenek képesek a tanult szolmizációs hangok felismerésére, megnevezésére kézjel, betűjel, hangjegy alapján, és az énekelt dalok, az egyszerű és pentaton dallamfordulatok utószolmizálására.

- Zenehallatás: Legyenek képesek formai, dallami, ritmikai, dinamikai hasonlóságok – különbségek – azonosságok meghallására, összehasonlítására. Ismerjék fel a bemutatott hangszereket hangjukról és képről.
- Improvizáció: Legyenek képesek szöveg ritmizálására, ritmusmotívumok kiegészítésére. Leljék örömeiket az énekhez és zenéhez adott mozdulat improvizációban, táncban.

4. évfolyam

Cél:

Élményszerzés a zenei folyamatok tudatos követésében, a zenei ismeretek felismerésében és alkalmazásában, valamint az énekes, a mozgásos reproduktív és improvizatív zenei tevékenységekben. A zenei karakterek, zenei történések, és az életkornak megfelelő népi-, egyházi-, társadalmi ünnepeink megismerése az életkor és a zenei anyag függvényében.

Időkeret 37óra / év, 1 óra / hét

Témakörönként javasolt arányok:

Éneklés	40%
Ritmus-mozgás	30%
Hallás és kottaismeret	10%
Zenehallgatás	10%
Improvizálás	10%

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladat/Ajánlott tanulói tevékenységek
Éneklés	Öt-,hat és hétfokú népdalok (Láttál-e már valaha., Kelj fel juhász, Csömödéri falu végén., Kácsa, kácsa., Sárga csikó, Kósziklán felfut, Új a csizmám stb.), műdalok (Mozart: Szánkózás). Népszokások, ünnepek dalai (Virágos kenderem, Ma van húsvétnapja, Elhozta az Isten, Hayes: Karácsony ünnepén). Szomszéd népek, nemzeti kisebbségek, európai népek dalai, kánonjai (Zöld levél-román, Áll egy ifjú nyírfa-orosz, Ébresztő-francia, Nyílik a sok virág-német, Gábor Áron rézágyúja-magyar...stb.) Hangképző gyakorlatok.	Daltanulás jelrendszerről és hallás után. Népszokások felelevenítése az adottságok, életkor függvényében. A csoportos és egyéni éneklés fejlesztése.
Ritmus-mozgás	Alkalmazkodó ritmus (Új a csizmám); a nyújtott, az éles, és a pontozott fél ritmusok. A háromnegyedes ütem. Váltakozó ütemű dalok. (Béres legény, Szánt	A tanult dalok ritmizálása, ritmusról dalfelismerés. Az alapritmusok felismertetése hallás után, kottaképről és folyamatos hangoztatásuk az

	a babám...stb.) Ritmus olvasógyakorlatok. Tánclépések (pl: rida, bokázó, csapásoló), ritmikus mozdulatsorok. (Hajlik a meggyfa levele, Kerekiben lakom, Az oláhok, Megfogtam egy szúnyogot, Két szép rózsafa nőt, stb.).	olvasógyakorlatokban. Kétszólamú olvasógyakorlatok megszólaltatása változatos hangszínnel, mozgással. Népdalcsokor összekapcsolása mozgással, táncsal.
Hallás és kottaismeret	A fá és ti szolmizációs hang neve, kézjele, betűjele és vonalrendszerre helyezése. Kétszólamú énekes, ének-ritmusgyakorlatok.	A kis szekund (d-t, m-f) relációk zenei képzetének és tiszta intonálásának kialakítása (Esik eső zúg a gát, Áll egy ifjú, Láttál-e már, Szélről legeljetelek...stb). Tájékozódás a változó ütemű dalokban hallási élmény és kottakép alapján. A pont, a nyújtás jelének érzékelése és alkalmazása.
Zenehallgatás	A gordonka, az oboa hangja. Kamarazenei művek. Zenei karakter: groteszk. Zenei ellentétek. Bartók Béla, Kodály Zoltán gyermekeknek írt zongoradarabjai, zenekari művei, kórusművei. (Bartók: Gyermekeknek I-IV; Mikrokozmosz I-VI; Kodály: Hány János stb.)	Az új hangszerek hangszíneinek megfigyeltetése. Az „elvon” zenék hangulatának, karakterének felismerése. Formai, dallami, ritmikai összehasonlítások.
Improvizálás	Versek, nevek ritmizálása. Dallamhoz ritmus, ritmushoz dallam rögtönzése. Alkotó jellegű játékok. Dallami/ ritmikai pótlások. Mozdulatrögtönzés.	Szöveg ritmizálásának önálló lejegyzése. A megismert zenei elemek improvizatív használata. Szaporítás, ritkítás, cserebere ritmusjátékok. Ritmus- kíséret, tánc, mozgás improvizáció énekhez, zenéhez.

Követelmények:

- Éneklés: Legyenek képesek 10-15 dalt tisztán, egészséges énekhangon, érthető szövegkezeléssel és formálással előadni a dalok hangulatának megfelelően. Vegyenek részt a gyermekjátékok előadásában.
- Ritmus – mozgás: Ismerjék fel a tanult ritmusokat és ütemnemeket az énekelt dalokban, 4-8 negyednyi ritmusmotívumokban hallás után és kottaképről. Legyenek képesek ezek folyamatos ritmizálására és a ritmusok változatos megszólaltatására. Tudják a tanult ritmusjeleket lejegyezni kottaképről, ritmusnév alapján és emlékezetből. Legyenek képesek a ritmus gyakorlónév és a ritmus értéknév összekapcsolására. Legyenek képesek éneküket, vagy hangszeres zenét egyszerű ritmus-, mozgás osztinatóval, tánclépésekkel kísérni.
- Hallás és kottaismeret: Tudjanak tájékozódni a vonalrendszeren. Legyenek képesek a tanult szolmizációs hangok felismerésére, megnevezésére kézjel, betűjel, hangjegy

- alapján, és az énekelt dalok egyszerű dallamfordulatainak utószolmizálására, olvasására és lejegyzésére.
- Zenehallatás: Legyenek képesek formai, dallami, ritmikai, dinamikai hasonlóságok – különbségek – azonosságok meghallására, összehasonlítására. Ismerjék fel a bemutatott hangszereket hangjukról és képről. Tudjanak különbséget tenni a szöveg nélküli zenék karaktereiben.
 - Improvizáció: Legyenek képesek szöveg ritmizálására, ritmusmotívumok kiegészítésére. Leljék örömeiket az énekhez és zenéhez adott mozdulat improvizációban, táncban. Próbálják ki a megismert zenei alkotóelemek szabad variálását éneklésben, ritmizálásban, ritmikus szövegalkotásban, mozdulatsorokban, kérdés–felelet és egyéb zenei játékokban.

5. évfolyam

Cél:

Az osztály váljon muzsikáló közösséggé. Kezdődjön el a zeneszerető/értő közönségnevelés. Éneklésben a tiszta intonáció, helyes artikuláció, a dallam és a szöveg kapcsolatára épülő megfelelő előadásmód kialakítása.

A magyar népszokások ápolása a jeles napi szokások dramatizált játékaival.

A többszólamúság iránti érzék fejlesztése, stílusérzék fejlesztése énekléssel, zenehallgatással, a zenei memória fejlesztése. Improvizációs készség fejlesztése dallamok, ritmusok, mozgásformák rögtönzésével. A zenei ismeretek bővítése új ritmikai, dallami elemek tudatosításával. Belső hallás, zenei memória és zenei képzelet fejlesztése. A mozgáskultúra további fejlesztése a táncos gyakorlatokkal, a zenei karakternek, a zenei történelemnek, az életkornak megfelelően. Legyenek oldottak zenei megnyilvánulásaikban. Így fejleszthetjük zenei forma- metrum-, ritmus- és tonalitás érzéküket, zenei fantáziájukat.

Az 1-4. osztályok dallami és ritmikai elemeinek elmélyítése.

A zenei nevelés a dalok szövege révén jelentősen hozzájárulhat a történelmi, erkölcsi tudat fejlődéséhez is. Az éneklés mellett megnő a zenehallgatásból eredő ismeretek köre. Kapjon egyre nagyobb szerepet az ismeretszerzésben a tankönyvek, szakkönyvek tanórai és önálló, könyvtári használata.

Időkeret: 37 óra/év; 1 óra/hét

Témakörönként javasolt arányok:

Éneklés	40%
Ritmus-mozgás	20%
Hallás és kotta ismeret	10%
Zenehallgatás-zeneirodalom	20%
Improvizáció	10%

A tanterv összesen 33 órára tervez konkrét tananyagot, ebben benne foglaltatik a témazárókra, felhasználható órák száma is. A megmaradt 4 órát a szaktanár osztja szét év eleji, év végi ismétlésre, illetve az évközi ünnepi órák számára az osztály ismeretében.

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Éneklés	<p>Magyar, rokon és más népek dalai, népdalfeldolgozások (Vejnemöjnen muzsikál, Fut a nyúl). Régi stílusú és új stílusú népdalok (Érik a szőlő, Erdő, erdő, erdő). Népszokások dalai (Szent Gergely doktornak, Talalaj, talalaj, Tök Lőrinc). Egyszerű kánonok (Pál, Kata, Péter), Gregorián dallamok (Salve Regina), reneszánsz és barokk táncok és zenei szemelvények (Apor Lázár tánca). Egyszerű bicíniumok (Kodály: Volt nekem egy kecském). Himnusz, Szózat. Egyszerű szöveges és vokális hangképző gyakorlatok.</p>	<p>Az alkalmazkodó ritmus elsajátítása. Népdalok előadásmódjának gyakorlása. Dallamvonal és kvintváltó szerkezet megállapítása régi és új stílusú népdalokban. A gregorián dallamok kötetlen előadásmódjának megismerése, gyakorlása. Dalok, műzenei szemelvények éneklése az adott előadási jel alapján. Legtöbbször hallás utáni daltanítás, de egyszerűbb dallamoknál lehetséges a kottaképről való tanulás is. Egyes népszokások énekes-mozgásos, táncos megjelenítése.</p>
Ritmus-mozgás	<p>A tizenhatod érték és kombinációi, a kis éles, kis nyújtott ritmus, a kis szinkópa ritmus megismerése (Mozart: Éliás, Szőnyi: Postaváró). Tempó jelölések.</p> <p>XVI. sz. branleok, mint a ritmus szemléltetése, mozgókép felvételtől, egy branle megtanulása. Menüett (tánc) megfigyelése (mozgókép felvételtől). Térformák felismerése. Sétalépések a térformának megfelelően, majd a sétalépések</p>	<p>A tanult ritmus elemek megszólaltatása, felismerése. Ritmizálás manipuláció a 2/4-es ritmusképletekkel, „csere-bere”. Egyszerű kétszólamú ritmus-olvasógyakorlatok. Tizenhatod ritmusú dal felismertetése, ritmizálása ritmushangszerekkel, ritmusneves énekléssel. "Kihagyós" játék a belső hallás fejlesztésére, ritmustelefon, ritmusvisszhang. Egyszerűbb dalritmus leírása emlékezetből. Ismeretlen ritmussor memorizálása, hangoztatása és lejegyzése. Könnyű ritmuskánon hangoztatása. Kétszólamú ritmusgyakorlat. Dallamok éneklése táncos mozgással. A ritmus természetyszerű követése, beidegzése.</p> <p>A menüett ritmusképletének beidegzése, a hagyományos menüett térforma felépítés.</p>

	felváltása a menüett alaplépéssel.	
Hallás és kotta ismeret	<p>A felső ré és mi hangok.(Érik a szőlő) Kvintváltás a népdalokban. (Megrakják a tüzet) Tiszta hangközök /prím, kvart, kvint, oktáv/ tudatosítása. (Hull a szilva) A violinkulcs, az ábécés hangok és helyük a vonalrendszerben.</p> <p>Hétfokúság. A dúr és moll hangsor. C-dúr, a-moll, F-dúr, d-moll.</p>	<p>A l-m-l; s-r-s; l-r-l.; s-d-s; relációk gyakorlása. Egyszerű dallam lejegyzése, ábécés olvasása. Hétfokúság gyakorlása. Hallás után tanult dalok utószolmizálása, kézjeles és ábécé neves éneklése. Zeneművek énekelhető témáinak megszólaltatása szolmizálva. Betűkotta átírása hangjegyekre.</p> <p>A dúr, moll hangsorok jellegének értelmezése, megfigyelése az előjegyzés nélküli, és 1b előjegyzésű hangnemek tudatosításával.</p>
Zenehallgatás-zeneirodalom	<p>A duda, tekerő, cimbalom, klarinét, trombita, csembaló, orgona hangszerek és hangjuk. A népi zenekar hangzása. A regös ének, a verbunkos. AXIII. századi egyházi és világi zene egyes szemelvényei (ifj. Somorjai: Trubadúrmollban). Válogatás a reneszánsz és barokk műfajokból, formákból: Madrigál (Josquin: Évszakköszöntő), motetta, korál (Már nyugosznak a völgyek), oratórium (Händel: Júdás Makkabeus), kantáta (Bach: Parasztkantáta), szvit (Händel: Tűzijáték szvit-IV.), concerto (Vivaldi: 4 évszak). Zenei formák: rondó (Purcell: Trombitafanfár), menüett (Bach: G-dúr menüett), fuga (Bach: C-dúr preludium és fuga), szekvencia, Bartók és Kodály egy-egy művének megismerése (Este a székelyeknél, Kállai kettős).</p>	<p>Régi stílus: sorszerkezet, ereszkedő dallamvonal, kvintválasz. Új stílus: visszatérő sorszerkezet, kupolás dallamvonal. Néhány népszokás megismerése, dramatikus előadása. A tanult zenei korszakokhoz kapcsolódó stílusjegyek, zenei formák, műfajok felismerése, ill. megkülönböztetése.</p>

Improvizáció	Dallamhoz ritmus rögtönzése. Ritmushoz, vershez egyszerű, előkészített dallam rögtönzése. Kvintváltó dallam befejezése. Ütemek kiegészítése.	Kvintváltó dallamok jellegzetes fordulatainak készség szintű megismerése. Ismert dalok hiányzó befejezésének rögtönzött pótlása. Magyar népszokások, játékok rögtönzött megjelenítése mozgással, szerepjátékkal.
---------------------	---	---

Követelmények:

- Éneklés: Legyen képes 15 népdalt, mūdalt tisztán egészséges hangon, érthető szövegkezeléssel és megfelelő formálással elénekelni, alkalmazkodó ritmusban is. 2-3 műzenei dallam témájának éneklése. A Szózat és Himnusz éneklése emlékezetből.
- Vegyen részt a dalokhoz fűződő mozgásos előadásban is.
- Ritmus-mozgás: Ismerje fel a tanult ritmusokat, ütem nemeket az énekelt dalokban, és legyen képes folyamatos hangoztatásukra, a zene lüktetését, a kettes, hármas, négyes ütem hangsúlyait érzékeltetni. Variációk szerkesztése 2-4 ütemes terjedelemben a tanult ritmusképletekkel. A tanult táncelemek csoportos bemutatása.
- Hallás és kottaismeret: A felső ré, mi hangok éneklése, felismerése dalokban kottaképről. A tiszta hangközök éneklése szolmizációval dallamfordulatokban, felismerésük kottaképről. A violinkulcs és az ábécés hangok ismerete c'-c''-ig. A hétfokúság felismerése kottaképről, esetleg dallamfordulatokból. A dūr és moll hangsor ismerete. Az előjegyzés nélküli és 1b –s hangsorok felismerése kottaképről.
- Zenehallgatás-zeneirodalom: Ismerje fel az egyes népdalok stílusjegyeit. A magyar népi hangszerek hangjának felismerése. Ismerje fel többszöri meghallgatás után a gregorián dallamvilág, a reneszánsz és a barokk korszak tanult műveit, műfajait, formáit. (5-6 zenemű részleteinek ismerete) Zeneművek stíluskorokban való elhelyezése. A csembaló, trombita, orgona hangjának felismerése. 6-8 perces hangzó zenei szemelvény figyelemmel kísérése.
- Improvizáció: Legyen képes önálló improvizációt létrehozni, előadni adott ritmusértékekkel, adott forma keretein belül. (pl. kvintváltó dallam improvizálása megadott formaképlet és kezdő sorok alapján.) Variációk szerkesztése 2-4 ütemes terjedelemben a tanult ritmusképletekkel.

6. évfolyam

Cél:

Az osztály váljon muzsikáló közösséggé. Folytatódjon a zeneszerető/értő közönségnevelés. Éneklésben a tiszta intonáció, helyes artikuláció, a dallam és a szöveg kapcsolatára épülő megfelelő előadásmód kialakítása.

A magyar népszokások ápolása a jeles napi szokások táncával, dramatizált játékaival. Élménynyújtás az egy- és kétszólamú éneklési készség fejlesztésében.

A stílusérzék fejlesztése, a zenei memória fejlesztése. Improvizációs készség fejlesztése dallamok, ritmusok, mozgásformák rögtönzésével. A zenei ismeretek bővítése új ritmikai, dallami elemek tudatosításával. Váljanak magabiztossá a hangszeres ritmusjátékok. Belső hallás, zenei memória és képzelet fejlesztése. A mozgáskultúra további fejlesztése a táncos gyakorlatokkal, a zenei karakternek, a zenei történelemnek, és az életkornak megfelelően. Legyenek oldottak zenei megnyilvánulásaikban. Az 1-5. osztályok dallami és ritmikai elemeinek elmélyítése. Az érdeklődés felkeltése a zenetörténet nagy alakjai, és a zeneirodalom értékes alkotásai iránt. Szerezzenek élményeket az órai és az esetleges élő zenehallgatáson keresztül.

A zenei nevelés a dalok szövege révén jelentősen hozzájárulhat a történelmi, erkölcsi tudat fejlődéséhez is. Kapjon egyre nagyobb szerepet az ismeretszerzésben a tankönyvek, szakkönyvek tanórai és önálló használata.

Időkeret: 55 óra/ év; 1,5 óra/hét

Témakörönként javasolt arányok:

Éneklés	40%
Ritmus-mozgás	20%
Hallás és kotta ismeret	10%
Zenehallgatás-zeneirodalom	20%
Improvizáció	10%

A tanterv összesen 55 órára tervez konkrét tananyagot, ebben benne foglaltatik a témazárókra, felhasználható órák száma is. A megmaradt 6 órát a szaktanár osztja szét év eleji, év végi ismétlésre, illetve az évközi ünnepi órák számára az osztály ismeretében.

A heti fél óra többlet elsősorban a dramatikus, mozgásos játékok kidolgozására, a népszokások énekes, táncos megjelenítésére, táncok tanulására, improvizatív játékokra fordítható.

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Éneklés	Magyar és más népek népdalai, népdalfeldolgozások (Ősszel érik babám, Röpülj páva, Én a hegyre - lengyel). Népszokások, jeles napok dalai (Gyimesi betlehemes, Pünkösdi kosár). Kánonok, mődalok (Ó, jertek énekeljünk kánont). Régi magyar táncdallamok (Ungaresca, hajdútánc, stb). Históriás énekek (Tinódi: Egri	Új stílusú magyar népdal és sorszerkezeteinek felismertetése. Dalok, műzenei szemelvények éneklése az adott előadási jel alapján. A periódus nyitás-zárás formájának felismerése. Kottaképről való daltanulás. Egyes népszokások, táncok dramatikus, mozgásos

	<p>históriának summája. Virágénekek, a kuruc kor dalai (Tyukodi nóta). Klasszikus szerzők dalai (Haydn: Szerenád, Mozart: Vágyódás a tavasz után), klasszikus zeneművek könnyen énekelhető témái (Haydn: 94. Üstdob szimfónia II.). Többszólamú szemelvények.</p>	<p>megjelenítése.</p>
<p>Ritmus-mozgás</p>	<p>Egy és kétszólamú ritmizálás. Az előke, utóka, díszítés ritmusfeladatai. A 3/8-os és 6/8-os ütemformák. Felütés, csonka ütem, triola. (Mozart: Vágyódás a tavasz után)</p> <p>Ungaresca – zenei és táncstílus. Régi stílusú ugrós lépések megismerése. Hajdútánc elemei – ugrós, verbunk lépések. Esetleg fegyvertánc (botoló, kardozó). Az európai zeneóriások megismeréséhez kapcsolva Contra dance.</p>	<p>A 3/8 és 6/8-os lüktetés érzékeltetése mérővel, tapssal, mozgással, táncsal. Dalritmus hangoztatása tapssal, ritmushangszerekkel, ritmusneves énekléssel. Dalfelismerés jellemző ritmusmotívum alapján hallás után és kottáról. Ritmusmotívumok rendezése, ritmusvisszhang, "párbeszéd". (felelgetős ritmusjáték) az új ritmuselemekkel. Megadott ritmussorhoz ellenritmus hangoztatása. Szöveg ritmizálása. Énekléshez dalritmus, ritmusosztinátó, egy-/vagy több/szólamú ritmuskíséret ritmushangszerekkel. A mozgáselemek néptáncgyökerének tudatosítása. Táncos rögtönzések. A ritmus tudatosításával párhuzamosan a stílusos testtartás megvalósítása. A korabeli társasági élet magatartás-elemeinek gyakorlása.</p>
<p>Hallás és kotta ismeret</p>	<p>Népdalelemzés szerkezet, dallamvonal, hangnem szerint. A módosító jelek értelmezése, A G-dúr, e-moll, hangsorok, hangnemek. Az ábécés hangok G kulcsban kis g-től g"-ig. A k2, n2, k3, n3 hangközök (Sárga kukoricaszár). Módosított hangok (fi, szi, ta, ri), (Ha felmegyek a budai nagy hegyre).</p>	<p>A zenei ismeretek bővítése a módosító jelek, módosított hangok tudatosításával. Előjegyzés és dó-viszony felismertetése a kottaolvasásban. Utószolmizálás, abc-neves énekeltes. A zenei memória fejlesztése a tanult dalok emlékezetből történő szolmizációs énekeltesével, jellemző</p>

		<p>motívumaikról való felismertetésével. A zenei íráskészség fejlesztése 1# 1b-s hangnemekben. Szekund és terc hangközök felismertetése, szolmizációs éneklése. A dúr, moll hangsorok jellegének értelmezése, az 1# előjegyzésű hangnemek tudatosításával.</p>
Zenehallgatás-zeneirodalom	<p>Lehetőleg autentikus népzenei felvételek (Kallós archívum, Pátria). Magyar népdalfeldolgozások (Kodály: Mátrai képek). Jeles napok zenéje. A 16-18. századi magyar történeti műfajok: históriás ének. Kodály kórusművei (Mátrai képek). A bécsi klasszicizmus műfajai, formái: dal, opera (Mozart: Varázsfuvola), oratórium (Haydn: Évszakok). Mise, gyászmise (requiem) (Mozart: Requiem), szonáta (Mozart: A-dúr zongoraszonáta /Török induló/), szimfónia (Haydn: 94. Üstdob szimfónia II.), versenymű (Beethoven: Hegedűverseny I.), szerenád (Mozart: Egy kis éji zene), triós forma, menüett, szonátaforma, rondó. Haydn, Mozart, Beethoven. A szimfonikus zenekar; trió; vonósnégyes (Haydn: D-dúr /Pacsirta/ Kvartett I.). Hangszerek: harsona; lant.</p>	<p>Az új stílusú magyar népdalok elemzése. A bécsi klasszicizmus műfajainak, formáinak, zenei jellemzőinek megfigyeltetése. A szimfónikus zenekar hangszereinek, hangszercsoportjainak megismertetése. A hangszínérzék fejlesztése: kórusfajták és szólamaik, a lant és a harsona hangzásának felismertetésével.</p>
Improvizáció	<p>Zenei periódus /kérdés-felelet/ improvizációk és tánclépések rögtönzése 3/8-os és 6/8-os ütemformákban.</p>	<p>Ismert dalok hiányzó befejezésének rögtönzött pótlása pentaton és diatonikus fordulatokkal. Magyar népi játékok, népszokások rögtönzött megjelenítése szerepjátékkal, mozgással. Dallamhoz ritmusosztinató, ellenritmus rögtönzése.</p>

Követelmények:

- Éneklés: Legyen képes 15 népdalt, műdalt tisztán egészséges hangon, érthető szövegkezeléssel és megfelelő formálással elénekelni, alkalmazkodó ritmusban, a megfelelő előadásmódban. 2-3 műzenei dallam témájának éneklése. Vegyen részt a dalokhoz, népszokásokhoz fűződő mozgásos, dramatikus előadásban is.
- Ritmus-mozgás: Ismerje fel a tanult ritmusokat, ütemnemeket az énekelt dalokban. A kis éles, kis nyújtott ritmus, a kis szinkópa és triola ritmus folyamatos hangoztatása dalokban és olvasógyakorlatokban. Lejegyzésük hallás után, vagy emlékezetből. A tanult dalok ritmizálása, felismerése ritmusról. Legyen képes a zene lüktetését, a 3/8-, 6/8-os ütem hangsúlyait érzékeltetni. Variációk szerkesztése 2-4 ütemes terjedelemben a tanult ritmusképletekkel. A tanult táncelemek csoportos bemutatása.
- Hallás és kottaismeret: Az 1#-s hangsorok felismerése kottaképről. A módosító jelek értelmezése. A módosított hangok szolmizálása /ti, fa, di/. A szekund és terc hangközök éneklései szolmizációval dallamfordulatokban, felismerésük kottaképről. Az ábécés hangok ismerete kis g-g''-ig.
- Zenehallgatás-zeneirodalom: Ismerje fel az egyes népdalok stílusjegyeit és elemezze azokat. Ismerkedjen meg és ismerje fel többszöri meghallgatás után barokk és klasszikus korszak legjelentősebb műveit, zeneszerzőit (Bach, Händel, Haydn, Mozart, Beethoven), műfajait. 5-6 zenemű részletének ismerete. Zeneművek stíluskorszakokban való elhelyezése. Ismerje fel a tanult műfajokat /szvit, versenymű, szimfónia, opera, vonósnégyes/, formákat / motívum, periódus, rondó, szonátaforma/. A harsona és lant hangjának felismerése.
- 6-8 perces hangzó zenei szemelvény figyelemmel kísérése.
- Improvizáció: Legyen képes önálló improvizációt létrehozni, előadni a tanult ritmusértékekkel adott forma keretein belül. Zenei kérdés-felelet szerkesztése (2x2 ütemes terjedelemben).
- Vegyen részt szerepjátékokban, a magyar népszokások és táncok rögtönzésében.

7. évfolyam

Cél:

Az osztály váljon muzsikáló közösséggé. Folytatódjon a zeneszerető/értő közönségnevelés. Éneklésben a tiszta intonáció, helyes artikuláció, a dallam és a szöveg kapcsolatára épülő megfelelő előadásmód kialakítása.

A magyar népszokások ápolása a jeles napi szokások dramatizált játékaival. Élménynyújtás az egy- és kétszólamú éneklési készség fejlesztésében.

A stílusérzék fejlesztése, a zenei memória fejlesztése. Improvizációs készség fejlesztése dallamok, ritmusok, mozgásformák rögtönzésével. A zenei ismeretek bővítése új ritmikai, dallami elemek tudatosításával. Váljanak magabiztossá a hangszeres ritmusjátékok. Belső hallás, zenei memória és képzelet fejlesztése. A mozgáskultúra további fejlesztése a táncos gyakorlatokkal, a zenei karakternek, a zenei történelemnek, és az életkornak megfelelően. Ismerkedjen Európa népeinek néptáncaival. Legyenek oldottak zenei megnyilvánulásaikban. Az 1-6. osztályok dallami és ritmikai elemeinek elmélyítése. Az érdeklődés felkeltése a zenetörténet nagy alakjai, és a zeneirodalom értékes alkotásai iránt. Szerezzenek élményeket az órai és az esetleges élő zenehallgatáson keresztül.

A zenei nevelés a dalok szövege révén jelentősen hozzájárulhat a történelmi, erkölcsi tudat fejlődéséhez is. Jöjjenek rá, hogy a történelem, művészetek, a népzene hatnak a

műzenére. Kapjon egyre nagyobb szerepet az ismeretszerzésben a tankönyvek, szakkönyvek, internet tanórai és önálló használata.

Időkeret: 37 óra/év; 1 óra/hét

Témakörönként javasolt arányok:

Éneklés	40%
Ritmus-mozgás	20%
Hallás és kotta ismeret	10%
Zenehallgatás-zeneirodalom	20%
Improvizáció	10%

A tanterv összesen 33 órára tervez konkrét tananyagot, ebben benne foglaltatik a témazárókra, felhasználható órák száma is. A megmaradt 4 órát a szaktanár osztja szét év eleji, év végi ismétlésre, illetve az évközi ünnepi órák számára az osztály ismeretében.

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Éneklés	Új és régi stílusú magyar népdalok, főleg Kodály daljátékaiból (Sej, Nagyabonyban, A csitári hegyek alatt). Nemzetiségi, rokon és szomszéd népek dalai (Nap süt kék az ég – svéd, Árok partján-mari, Ugye peng ez a pénz - mari). Ünnepkörök újabb dalai, más földrészek dalai. Népies műdal, verbunkos (Magasan repül a daru, Három a tánc). Romantikus zeneszerzők dalai (Schubert: Pisztráng, Pusztai rózsa). Zeneműveik énekelhető témái (Muszorgszkij: Egy kiállítás képei /sétatéma/, Smetana: Moldva). Kánonok, bicíniumok. Olimpiai himnusz.	Népdalelemzés. Parlando – rubato – tempo giusto előadásmódok megismerése, megjelenítése. Dalok, műzenei szemelvények éneklése az adott előadási jel alapján. A verbunkos zene jellegzetességeinek megfigyelése (ritmus, sorzárlat, tempó).
Ritmus-mozgás	A nyolcad alaplüktetés. A 3/8-os, 6/8-os ütemek hangsúlyrendje, írásmódja. Ritmushoz, ütem súlyokhoz kapcsolódó mozgásos gyakorlatok. Verbunkos tánc. Szomszéd népek táncai (mazurka, polka, kolo, stb.). Polonéz különböző formáinak megismerése, a térbejárást követően a polonéz lépéseinek megtanulása.	A tanult ritmuselemek, ritmusképletek felismerése, megszólaltatása, lejegyzése. Gyakorlatok, műzenei szemelvények egy- és többszólamú ritmizálása. A megismert táncok ritmusképleteinek mozgásos kifejezése. Korabeli viselkedéskultúra elemek megismerése. Báli „táncrend-divat” játékos, rögtönzéses megjelenítése.

<p>Hallás és kotta ismeret</p>	<p>Hangközök: k6, n6 (Gerencséri utca), k7 és n7 (Volt nékem egy...).</p> <p>A D-dúr, B-dúr, és a h-moll, g-moll hangsorok és hangnemek.</p> <p>Előadási jelek, zenei szakkifejezések: pp, p, mp, mf, f, ff, crescendo <, decrescendo>, andante, moderato, allegro, vivace.</p>	<p>Előadási és dinamikai jelek értelmezése, alkalmazása.</p> <p>A zenei olvasási készség fejlesztése a hallás után tanult dalok utószolmizálásával, ábécé neves olvasásával.</p> <p>A zenei íráskészség fejlesztése ismert dallamok lejegyzésével az előjegyzés nélküli és 2# 2b előjegyzésű hangnemekben.</p> <p>Az új hangközök hallás utáni és kottáról való felismertetése, szolmizációs éneklése.</p>
<p>Zenehallgatás-zeneirodalom</p>	<p>Autentikus népzenei felvételek (Kallós archívum, Pátria).</p> <p>A 19. századi zeneszerzők. Schubert (A-dúr zongoraötös IV.), Schumann, Liszt (Mazeppa), Chopin (g-moll mazurka), Mendelssohn (Hegedűverseny III.), Erkel (Hunyadi), Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), Verdi (Nabucco), Wagner, Csajkovszkij (Vonós szerenád IV.) művészete, művei.</p> <p>Műfajok: népies műdal, verbunkos, rapszódia, programzene, szimfonikus költemény, a romantikus dal, nemzeti opera. Kodály daljátékainak és Bartók egy-egy hangszeres művének megismerése (Háry János, Mikrokozmosz, Gyermekeknek).</p>	<p>A régi stílusú népdalok elemzése, jellegzetességeik felismerése. Más földrészek népzenejének hallgatása autentikus előadásmódban.</p> <p>A romantikus zene stílusjegyeinek és műfajainak megismerése.</p> <p>A romantikus nagyzenekar hangzásának elemzése.</p> <p>A zenei memória fejlesztése a tanult dalok, könnyen énekelhető zeneművek témáinak emlékezetből való énekeltetésével dúdolva, szolmizálva.</p>
<p>Improvizáció</p>	<p>Kupolás és visszatérő, valamint ereszkedő kvintváltó sorszerkezetű dallamok ritmikai, dallami, formai elemeinek improvizációja.</p> <p>Mozgás improvizáció a megismert táncelemekkel.</p>	<p>A tanult népdalok jellegzetességeinek felismerése, reprodukálása.</p> <p>Új stílusú és régi stílusú kvintváltó népdalforma rögtönzése megadott kezdősorral.</p> <p>Ritmusvariációk rögtönzése.</p>

Követelmények:

- Éneklés: Legyen képes 13 népdalt, mūdalt tisztán egészséges hangon, érthető szövegkezeléssel és megfelelő formálással elénekelni, alkalmazkodó ritmusban, a megfelelő előadásmódban. 2-3 műzenei dallam témájának éneklése. Vegyen részt a dalokhoz, népszokásokhoz fűződő mozgásos, táncos, dramatikus előadásban is.
- Ritmus-mozgás: Ismerje fel a tanult ritmusokat, ütemnemeket az énekelte dalokban. A tanult ritmuselemek folyamatos hangoztatása dalokban és olvasógyakorlatokban. Lejegyzésük hallás után, vagy emlékezetből. A tanult dalok ritmizálása, felismerése ritmusról. Variációk szerkesztése 4-8 ütemes terjedelemben a tanult ritmusképletekkel. A tanult táncelemek csoportos bemutatása.
- Hallás és kottaismeret: A dūr és moll hangsor ismerete. Az 2#, 2b –s hangsorok felismerése kottaképről. A szext és a szeptim hangközök éneklése szolmizációval dallamfordulatokban, felismerésük kottaképről. A dinamikai jelek: pp, p, mp, mf, f, ff, crescendo <, decrescendo >, és a tempójelzések: andante, moderato, allegro, vivace ismerete, alkalmazása.
- Zenehallgatás-zeneirodalom: Ismerje fel az egyes népdalok stílusjegyeit és elemezze azokat. Ismerje meg a romantikus korszak fontos zeneszerzőit, műfajait Kodály és Bartók életútját, tanult műveit. 5-6 zenemű részletének ismerete. Zeneművek stíluskorszakokban való elhelyezése. Ismerje fel a tanult műfajokat, / népies mūdalt, verbunkos, rapszódia, programzene, szimfonikus költemény, a romantikus dal, nemzeti opera. /
- 8-10 perces hangzó zenei szemelvény figyelemmel kísérése.
- Improvizáció: Legyen képes önálló improvizációt létrehozni, előadni a tanult ritmusértékekkel adott forma keretein belül.
- Vegyen részt szerepjátékkal a magyar népszokások rögtönzött megjelenítésében, a tánc elemek improvizálásában.

8. évfolyam

Cél:

Az osztály váljon muzsikáló közösséggé. Folytatódjon a zeneszerető/értő közönségnevelés. Éneklésben a tiszta intonáció, helyes artikuláció, a dallam és a szöveg kapcsolatára épülő megfelelő előadásmód kialakítása.

Élménynyújtás az egy és kétszólamú éneklési készség fejlesztésében.

A stílusérzék fejlesztése, a zenei memória fejlesztése. Improvizációs készség fejlesztése dallamok, ritmusok, mozgásformák, táncok rögtönzésével. Komplex látásmód jelenjen meg a társművészetekkel való kapcsolatban. (A világverseny megnyitójának elképzelt, vizuális megjelenésében.)

A mozgáskultúra további fejlesztése a zenei karakternek, a zenei történésnek, és az életkornak megfelelően. Ismerkedjen Európa népeinek néptáncaival és az európai társastáncokkal.

A zenei ismeretek összegzése az 1-7. osztályok dallami és ritmikai elemeinek elmélyítésével. Belső hallás, zenei memória és képzelet fejlesztése.

Összefoglaló jellegű ismeretszerzés a zenei korszakok ismétlésével. Az érdeklődés felkeltése a zenetörténet nagy alakjai, és a zeneirodalom értékes alkotásai iránt. Szerezzenek élményeket az órai és az esetleges élő zenehallgatáson keresztül.

Lássanak meg összefüggéseket a zene, ritmus, mozgás kapcsolatában. Az önálló ismeretszerzés váljon mindennappossá a könyvtárban és az interneten keresztül!

Időkeret: 37 óra/ év; 1 óra/hét

Témakörönként javasolt arányok:

Éneklés	40%
Ritmus-mozgás	20%
Hallás és kotta ismeret	10%
Zenehallgatás-zeneirodalom	20%
Improvizáció	10%

A tanterv összesen 33 órára tervez konkrét tananyagot, ebben benne foglaltatik a témazárókra, felhasználható órák száma is. A megmaradt 4 órát a szaktanár osztja szét év eleji, év végi ismétlésre, illetve az évközi ünnepi órák számára az osztály ismeretében.

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Éneklés	Régi és új stílusú magyar népdalok (Éva szívem Éva, Által mennék), ballada, (A két nővér), virágének. Rokon és szomszéd népek dalai, európai dalok (Volt nékem tegnap – cseh, Kakukk-kánon - német). Egyházi énekek. A századforduló és a XX. század zeneirodalmának énekelhető szemelvényei. Könnyű kánonok. Kodály, Bartók, Bárdos egyszerű népdalfeldolgozásai. Gershwin (Klára bölcsődala és Porgy dala - a Porgy és Bess c. operából). A populáris magyar zene értékes dalai.	A tanult dallamok igényes, átélt éneklése. A mutálás problémáinak megismertetése, az új hangszín elfogadása, szépségeinek felismertetése. Egy elképzelt magyarországi világversenyt nyitó ünnepségének zenei szerkesztése a tanult népdalok, műdalok, valamint zeneművek felhasználásával.
Ritmus - mozgás	Az eddig tanult ritmusok, ritmusképletek, metrumok. Poliritmia. Motívumok és egyszerű lépésfűzés, „tánciskola” a század társastáncaiból. Jazz-ritmuselemek, dallamelemek (dixiland, ragtime, a charleston).	A tanult dalok, zenei szemelvények felismerése és megszólaltatása ismert és ismeretlen dallamokban, emlékezetből és kottaképről. Folyamatos ritmizálás 2/4, 4/4, 3/4, 3/8, 6/8-ban, a tanult ritmusokkal, ritmusképletekkel. A társastáncok viselkedéskultúrájának rögtönzött megjelenítése. Rövid koreográfia, mozdulatsor megalkotása az elképzelt megnyitó egyik dallamára.

Hallás és kottaismeret	Az eddig tanult ismeretek elmélyítése. A leggyakoribb tempo - és dinamikai jelek alkalmazása a csoportos és egyéni éneklés során. Atonalitás.	A 8 év anyagának összefoglalásaként könnyű dallamok, ritmusok olvasása-írása.
Zenehallgatás - zeneirodalom	A magyar és külföldi értékes zenét játszó rádiók, televíziós csatornák megismerése (pl. Bartók, Mezzo, stb.). Összefoglalás az évszázadok muzsikájából. A XX. század zenéje, fontosabb zeneszerzői, irányzatai. Válogatás Bartók (Fából faragott királyfi) és Kodály (Fölszállt a páva), Weiner, Gershwin(Egy amerikai Párisban), Debussy (Gyermekkuckó), Sztravinszkij (Petruska), Honegger (Pacific 231), Prokofjev, Hacsaturján, Britten (Variációk és fúga egy Purcell témára) műveiből. Impresszionizmus, neoklasszicizmus, folklorizmus, elektronikus zene. A jazz. A szórakoztató zene Magyarországon (pl: Illés, Fonográf, LGT, KFT, NOX, Dész László (Jazz+Az) stb.	Zenei könyvtárhasználat: a tanult dalok földrajzi, korrajzi, néprajzi vonatkozásainak gyűjtése; zenei műszavak, régies- népies szavak jelentésének önálló megismerése. A XX. század zenei irányzatainak jellegzetességei. A jazz néhány jellegzetes műfajának felismerése. A zene szórakoztató funkciói: táncok a zenetörténetben (a szvittől a rock and rollig).
Improvizáció	Az előző évek improvizatív tevékenységeinek komplex megjelenítése.	Ritmikai, dallami, formai, dinamikai és mozgásos-táncos rögtönzések meghatározott zenei és általános szerkezeti rendezőelvek alapján, a fent említett megnyitó részlet munkájában.

Követelmények:

- Éneklés: Legyen képes 13 népdalt, mūdalt tisztán egészséges hangon, érthető szövegkezeléssel és megfelelő formálással elénekelni, alkalmazkodó ritmusban, a megfelelő előadásmódban. 2-3 műzenei dallam témájának éneklése. Vegyen részt a dalokhoz, táncokhoz fűződő mozgásos, táncos, dramatikus előadásban is.
- Ritmus-mozgás: Ismerje fel a tanult ritmusokat, ütem nemeket az énekelt dalokban. A tanult ritmuselemek folyamatos hangoztatása dalokban és olvasógyakorlatokban. Lejegyzésük hallás után, vagy emlékezetből. A tanult dalok ritmizálása, felismerésük ritmusról. Variációk szerkesztése 4-8 ütemes terjedelemben a tanult ritmusképletekkel. A tanult táncelemek csoportos bemutatása.

- Hallás és kottaismeret: Az eddig tanult dallami és ritmikai elemek tudatos felismerésének, használatának elmélyítése.
- Zenehallgatás-zeneirodalom: Ismerje fel az egyes népdalok stílusjegyeit és elemezze azokat. Ismerje meg a XX. század fontos zeneszerzőit, műfajait, tanult műveit. 5-6 zenemű részletének ismerete. Zeneművek stíluskorszakokban való elhelyezése. Ismerje fel az eddig tanult műfajokat, stílusokat, stílusirányzatokat.
- 8-10 perces hangzó zenei szemelvény figyelemmel kísérése.
- Improvizáció: Legyen képes önálló improvizációt létrehozni, előadni a tanult ritmusértékekkel adott forma keretein belül.
- Vegyen részt önálló ötletekkel a tánc és látvány elemek improvizálásában.

9-10. évfolyam

Cél:

A tanult dalok tiszta, egészséges énekhangon, érthető szövegkezeléssel és formálással történő éneklése a dalok hangulatának, stílusának megfelelően, jó ritmusban és tempóban.

A zenei anyanyelv további fejlesztése. A magyar népzene jellemző vonásainak megismerése.

A tanult ritmikai és dallami ismeretek, tempó- és dinamikai jelek használatának elmélyítése.

A zenei tevékenység-formák (befogadás, reprodukálás, alkotás) kibontakozása. A ritmikus-mozgásos elemek további fejlesztése. A mozgás és ritmus harmóniájának, gyakorlása a tánc kínálta lehetőséggel. Az improvizációs alkotás továbbfejlesztése. A ritmus, a zene, a mozgás, a test összhangjának megvalósítása fontos feladat, mely segítheti a sportoló aktív tevékenységét.

A tanult ritmikai és dallami ismeretek, tempó- és dinamikai jelek, zenei szakkifejezések használatának elmélyítése.

A zenei írás-olvasás fejlesztése.

A zenetörténeti korszakok, zenei stílusok mélyebb megismerése, kapcsolatuk és egymásra hatásuk. A zenehallgatás-zeneirodalom témakörben egy igen bő választási lehetőséget adtunk, remélve, hogy az új, eddig csak kevésbé ismert és alkalmazott témák ebben az iskolatípusban, a gyerekek attitűdjének, érdeklődési körének megfelelően, könnyebben és hatásosabban felhasználhatók.

Fontos tehát a megújulás, a frissítés szándéka is /jazz-ritmus elemek, a populáris zene újszerű ritmikája, modern táncok stb./.

Az értéket képviselő zenék és zenei alkalmak megismerése. A hangverseny-látogatás igényének felkeltése.

A 9-10. osztály készítse elő a középszintű érettségi sikeres megvalósítását.

9. évfolyam

Időkeret: 37 óra/ év; 1 óra/hét

Témakörönként javasolt arányok:

Éneklés	30%
Ritmus-mozgás	20%
Hallás és kotta ismeret	10%
Zenehallgatás-zeneirodalom	30%
Improvizáció	10%

A tanterv összesen 33 órára tervez konkrét tananyagot, ebben benne foglaltatik a témazárókra, felhasználható órák száma is. A megmaradt 4 órát a szaktanár osztja szét év eleji, év végi ismétlésre, illetve az évközi ünnepi órák számára az osztály ismeretében.

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Éneklés	<p>Régi stílusú, népdalok, balladák (Béres legény, Dunaparton, Katona vagyok én, A Vidróczki, Körösfői kertek alatt).</p> <p>Népszokások dalai (Ma van Húsvét napja, A pünkösdsnek, Balázsolás).</p> <p>Rokon és szomszéd népek, etnikai kisebbségek dalai, európai dalok (Leesnek a téli havak- cigány, Falu végén-lengyel).</p> <p>Gregorián dallamok (Szent János himnusz, Assisi szent Ferenc Naphimnusa), trubadúrdallamok (Oly jó a nyár) minnesängerek dalai (Május jó).</p> <p>Kánonok - a többszólamúság kezdetei (Nyár kánon).</p> <p>Reneszánsz dallamok (Tengernek fényes csillaga).</p> <p>A barokk korál-dallam (Már nyugosznak a völgyek), dal, áriarészletek (Händel: Csordul a könnyem), táncok.</p> <p>A klasszikus kor dalai (Haydn: Szerenád, Beethoven: Örömóda).</p> <p>Magyarországi reneszánsz, és XVII-XVIII. századi dallamok, táncdallamok (Szent László himnusz, Tinódi: Ti magyarok,</p>	<p>A magyar népdalok előadásmódjainak megfelelő éneklés /parlando-rubato-tempo giusto/.</p> <p>Többszólamú dallamok egyik szólamának éneklése.</p> <p>Könnyebb 2-3 szólamú kórusművek hallás utáni éneklése. A vegyeskari hangzás megismerése. Az átélt,élményszerű előadásmód, a dal mondanivalóját kifejező éneklés. Az egyéni éneklés elfogadtatása, főleg a fiúknál.</p> <p>Kánon éneklés.</p>

	Ej, haj, gyöngyvirág, Apor Lázár tánca). Zeneművek témái (Vivaldi: Négy évszak-Tél II.).	
Ritmus, mozgás	A magyar népzene ritmikai jellegzetességei, váltakozó ütem, ritmus osztinató. (Dunaparton) Egy és kétszólamú ritmussorok megszólaltatása. Tizenhatod triola. Tánczene a reneszánsz, a barokk és a klasszikus korban. Mai tánc elemek és a történelmi táncok ritmikai kapcsolata (pl: Renesaince Consort jubileumi koncertje: a reneszánsz zene és a rock zene. DVD 2006. Kecskemét). Reneszánsz táncok – pavane és gaillarde megismerése mozgókép felvételről. Pavane alaplépéseinek megtanulása, lépésfűzések. A barokk szvit megismerése. A menüett (ismétléskénti) gyakorlása.	A 8. osztályig tanult ritmusértékek és ritmusképletek készségszintű használata. Szimmetria megfigyeltetése, önálló alkalmazása mozgással való koordinációja. Tanult dalhoz ritmus kíséret önálló alkotása. Ritmusképletek, ritmussorok hallás utáni leírása, megszólaltatása. Ritmushangszerek változatos használata. A pavane tánc ház-szerű gyakorlása – a táncmester „előjelzése” alapján. A táncmester az egyszerűsített dallamot furulyán játszhatja. (Említsük meg a táncmesterek „egykezes furulya-technikáját!”) A táncok ritmus-különbözőségének elemzése.
Hallás és kotta ismeret	Ismeretlen 5 és 7 fokú könnyebb dallam olvasása violinkulcsban 2# 2b előjegyzésig. A tanult dúr és moll hangnemek ismerete 2# 2b-ig, a dúr és moll különbözőség. Módosított szolmizációs és abc-s hangok. Dúr és moll hangzatok (Mozart: Szép május, Szél zúg a széles..).	A dúr és a moll hármashangzat felismerése kottaképről, olvasása, írása. Funkció elv megfigyeltetése. /T-S-D-T./ Írás betűkottáról hangjegyekbe. A dallam szerkezetének, hangnemének, formájának, felismerése.
Zenehallgatás-zeneirodalom	Autentikus népzenei felvételek (Kallós archívum, Pátria). A furulya, a duda, a tekerőlant, a citera, a cimbalom. Középkor művészete: gregorián, trubadúrok, minnesengerek, Ars antiqua (Leoninus: Cuncpotens genitor Deus, Viderunt omnes-részletek), Ars nova (Machaut motetták), többszólamúság. Reneszánsz: mise (Palestrina: Missa Papae Marcelli), motetta	Népdalelemzés /dallamvonal, sorszerkezet, hangkészlet, hangsor, forma, stílus/. Előadásmódok felismerése. A különböző korszakok zenéjének stílusjegyek alapján való felismerése. Polifónia-homofónia felismerése. Összefüggések meglátása, közvetítése a zenei korok és a történelmi események, a zenei, a képzőművészeti és az

	<p>(Josquin: Ave vera virginitas), madrigál (Lassus: Zsoldosszerenád). Barokk: énekes műfajok: opera (Purcell: Didó és Aeneas-Didó búcsúja), oratórium (Händel: Messiás), kantáta (Bach: Ein feste Burg), mise (Bach:h-moll mise), passió (Bach: Máté passió). Hangszeres műfajok: concerto (Corelli: Karácsonyi concerto grosso), prelúdium (Bach: B-A-C-H preludium és fuga), fuga, szvit (Händel: Vízi zene), szonáta (D. Scarlatti: A vadászat – csembaloszonáta). Formák a barokkban: rondó, variáció. Klasszikus műfajok: vonósnégyes (Haydn: Császár kvartett II.), szimfónia (Mozart: „nagy” g-moll szimfónia, Beethoven: IX. szimfónia IV.), szonáta. Klasszikus versenymű (Mozart: C-dúr zongoraverseny I.), klasszikus opera. (Mozart: Figaro házassága-részletek), és oratórium (Mozart: Requiem). A klasszicizmus formavilága /periódus, két és háromtagú formák, szonátaforma stb./. Magyar zenetörténet emlékei. Magyarországi reneszánsz és barokk zene (Esterházy Pál: Harmonia Caelestis-részletek). A magyar verbunkos zene jellemzése, kiemelkedő mesterei (Bihari János: Lassú és friss). Josquin, Palestrina, Lassus, Tinódi, Purcell, Lully, Monteverdi, Corelli, Vivaldi, D. Scarlatti, J.S. Bach, Händel, Haydn, Mozart, Beethoven.</p>	<p>irodalmi műalkotások között. Kritikai érzék megjelenése (értékes-értéktelen). Az élő zeneélményének megismerése. Könyvtár és internet használata az ismeretek bővítésében.</p>
<p>Improvizáció</p>	<p>Az ismert ritmusképletekkel való ritmus-sor alkotás. Adott zenéhez állandó ritmus-kíséret (osztinató), esetleg mozgás, tánc alkotása.</p>	<p>Motivikus látásmód. Zenei mondatok arányainak felismerése, alkalmazása. Népdalperiódus rögtönzése.</p>

Követelmények:

- Éneklés: Legyen képes 10 népdalt, mūdalt tisztán egészséges hangon, érthető szövegkezeléssel és megfelelő formálással elénekelni. 2-3 műzenei dallam témájának éneklése.
- Vegyen részt a dalokhoz fűződő mozgásos, táncos előadásban is.
- Ritmus-mozgás: Ismerjék fel a tanult ritmusokat, ütem nemeket az énekelt dalokban. Legyenek képesek megszólaltatni 4-8 ütemnyi ritmus motívumokat hallás után és kottaképről. Legyenek képesek kíséni éneküket az általuk létrehozott változatos ritmosztinátóval. A tanult táncelemek csoportos bemutatása.
- Hallás és kottaismeret: Biztonságos tájékozódás a vonalrendszeren. Egyszerű 5-7 fokú dallam olvasása 2# 2b előjegyzésben. Ismerje fel a dūr és moll hangsorokat hallás és kottakép alapján. Ismerje fel a dūr és moll hangzatokat kottakép alapján. Egyszerű dallam lejegyzése betűkottáról hangjegyekbe.
- Zenehallgatás-zeneirodalom: Ismerje fel az egyes népdalok stílusjegyeit és elemezze azokat. Stíluskorok legfontosabb stílusjegyeinek ismerete. Korok-meghatározó zeneszerzők művészetének ismerete (Palestrina, Lassus, Tinódi, Vivaldi, Bach, Händel, Haydn, Mozart, Beethoven)
- 5-6 zenemű részleteinek ismerete. Zeneművek stíluskorokban való elhelyezése. Ismerjék fel a tanult műfajokat, formákat.
- Improvizáció: Legyen képes önálló improvizációt létrehozni, előadni adott ritmusértékekkel, adott forma keretein belül. Népdalperiódusok rögtönzése adott sorszerkezethez.

10. évfolyam

Időkeret: 37 óra/ év; 1 óra/hét

Témakörönként javasolt arányok:

Éneklés	30%
Ritmus-mozgás	20%
Hallás és kotta ismeret	10%
Zenehallgatás-zeneirodalom	30%
Improvizáció	10%

A tanterv összesen 33 órára tervez konkrét tananyagot, ebben benne foglaltatik a témazárókra, felhasználható órák száma is. A megmaradt 4 órát a szaktanár osztja szét év eleji, év végi ismétlésre, A tanterv összesen 33 órára tervez konkrét tananyagot, ebben benne foglaltatik a illetve az évközi ünnepi órák számára az osztály ismeretében.

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Éneklés	Új stílusú és vegyes osztályú népdalok (A bolhási kertek alatt, Szép a gyöngyvirág, Hármat tojott a fekete kánya). Magyar zenei nyelvjárások népdalai, egyes népszokások, jeles napok népdalai (Regölés, Écsi lakodalmas). Romantikus dalok, esetleg operarészletek (Brahms: Bölcsődal, Erkel: Hunyadi – Meghalt a cselszövő). Népies műdalok (Mosonyi: Felleg borult az erdőre). A XX. századi zenei szemelvények énekelhető témái, ritmusai (Ravel: Bolero, Kodály: Psalmus Hungaricus-Mikoron Dávid). Népdalfeldolgozások. Spirituálék (O, when the Saints, Joshua fit the battle of Jerrico), musicalok (Presser-Adamis: Képzelt riport, Szörényi-Bródy: István a király, Webber: Macskák), a populáris zene értékes darabjai (Beatles: Yesterday), táncok énekelhető motívumai.	A kulturált, tiszta, kifejező, közös éneklés elsajátítása. A népzene és műzene kapcsolatának megismerése. Ismerjék fel, és éneklésükben alkalmazzák a különböző stílusok jellegzetességeit. Személyes érzelmeket tükröző előadás. Csoportos éneklés hangszerkísérettel.

<p>Ritmus-mozgás</p>	<p>XX. századi ritmika Orff munkássága alapján.</p> <p>A jazz ritmuselemek, és a populáris zene újszerű ritmikája.</p> <p>Walzer alaplépésének megtanulása, egypáros mozgásforma megvalósítása. Latin táncok /rumba, tango, cha-cha-cha, bolero/. A rock and roll.</p>	<p>Szimmetria- aszimmetria megfigyeltetése önálló alkalmazása. Azonos ritmusképletek változatai különböző hangsúly változatokkal. Orff gyakorlatok (pl: Orff: Ritmus rondó stb.). Swing ritmika: beat-off beat, szinkópált ritmika, felüt,és hangsúlyeltolódás stb. A tánc, a mozdulat és a ritmus harmóniája. Egyes táncok ritmuselemeinek megismerése. A test, mint ritmushangszer felfedezése. Csoportos körkörös (báli) walzer-koreográfia előkészítése. Egypáros gyakorlás.</p>
<p>Hallás és kottaismeret</p>	<p>7 fokú dallamok lejegyzése betűkottáról hangjegyekbe. A 3# és 3b-s dúr és moll hangnemek. /basszuskulcs szerepe/ Aszimmetrikus ütemű ritmus- és dallampéldák megszólaltatása kottaképről. 3/8, 5/8, 7/8 (A bolhási kertek alatt).</p>	<p>Ismert motívumok olvasása írása, 7 fokú dallam olvasása 3# 3b-ig. Tájékozottság a vokális és hangszeres kottákban.</p>
<p>Zenehallgatás-zeneirodalom</p>	<p>Autentikus népzenei felvételek (Kallós archívum, Pátia). Szonáta, vonósnégyes (Bartók vonósnégyesei a Muzsikás Együttes közreműködésével), szimfónia (Schubert: VIII. Befejezetlen szimfónia I. Dvořák: IX. újvilág szimfónia IV.), versenymű (Schumann: a-moll zongoraverseny I.), opera (Verdi: Trubadúr), oratórium (Mosonyi: F-dúr mise), balett (Prokofjev: Rómeó és Júlia) a romantika korában és a 20. században. Dal (Schubert: Erlkönig), dalciklus (Schumann: A költő szerelme). Karakterdarabok (Chopin: g-moll ballada, c-moll Forradalmi etűd), fantázia,</p>	<p>Fontosabb jeles napok, népszokások ismerete, tájegységek, nyelvjárások jellegzetességei. Bartók és Kodály zenéje valamint a népzene kapcsolatának felismertetése. A különböző korszakok zenéjének stílusjegyek alapján való felismerése. Egyes zenei műfajok fejlődéstörténetének megértése, felismerése. Adott zenei részletek ritmikai és dallami sajátosságainak felismerése, esetleg hangoztatása. Összefüggések meglátása, közvetítése a zenei korok és a történelmi események, a zenei, a</p>

	<p>rapszódia, variáció, etűd, mazurka, polonéz, nocturne, prelűd stb. (Liszt és Chopin zongoradarabjai). Szimfonikus költemény (Liszt: Les Preludes, Berlioz: Faust elkárhozása-Rákóczi induló).</p> <p>A programzene jellemzése. Nemzeti zenék kialakulása (Grieg: a-moll zongoraverseny I, Peer Gynt I-II. szvit részletei).</p> <p>Kromatika, monotematika, virtuozitás, népiesség. Egészhangúság, atonalitás, szélsőségek - újszerűségek a XIX-XX. század zenéjében. Válogatás különböző zenei irányzatokból: impresszionizmus, expresszionizmus, folklorizmus, neoklasszicizmus, dodekafónia. Spirituálé, blues, ragtime, jazz. Operett, musical, rock-opera, pop műfajok.</p> <p>Világzene - After Crying. Zene a filmben (Tűzszekerek – Vangelis) és a médiában. Válogatás: Schubert, Schumann, Mendelssohn, Brahms, Chopin, Dvořák, Csajkovszkij, Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), Liszt, Erkel (Bánk bán), Verdi, Wagner, Debussy (A tenger) Ravel (Bolero), R. és J. Strauss, Sztravinszkij (Tűzmadár), Honegger, Hacsaturján, Britten (Ceremoni of Carols), Schönberg (Egy varsói menekült), Berg, Gershwin (Kék rapszódia), Orff (Carmina Burana), Penderecki (Lukács passió), Lutosławski, Bartók (Kékszakállú herceg vára). Bárdos, Kodály (Psalmus Hungaricus), Lajtha, Weiner, Lehár, Rota, Bernstein (West side story) művészetéből. Stockhausen és az elektronikus zene. A XX. század új lehetőségei: Kurtág (Játékok, Szálkák cimbalomra), Ligeti (Chamber</p>	<p>képzőművészeti és az irodalmi műalkotások között. Előadás, hangulat, hangszín, forma, karakter, műfaj, kifejezőerő, zenei eszközök. Megfigyelés → felismerés → megkülönböztetés → összehasonlítás → összefüggések feltárása.</p>
--	--	---

- hangoztatni a tanult XX. századi ritmus modelleket. A tanult táncelemek csoportos bemutatása.
- Hallás és kottaismeret: Biztonságos tájékozódás a vonalrendszeren. Egyszerű 7 fokú dallam olvasása 3# 3b előjegyzésben. Ismerje fel a dúr és moll hangsorokat, és hangzatokat hallás és kottakép alapján. Egyszerű dallam lejegyzése betűkottáról hangjegyekbe. Legyen képes rövid aszimmetrikus ritmusok leolvasására.
 - Zenehallgatás-zeneirodalom: Ismerje fel az egyes népi hangszereket és a szimfonikus zenekar hangszereit.
 - Stíluskorszakok legfontosabb stílusjegyeinek ismerete. Ismerje fel a tanult műfajokat, formákat.
 - Korszak-meghatározó zeneszerzők művészetének vázlatos ismerete:
 - Muszorgszkij, Liszt, Erkel, Verdi, Ravel, Gershwin, Orff, Bartók, Kodály.
 - 8-10 zenemű részleteinek ismerete.
 - Improvizáció: Legyen képes önálló improvizációt létrehozni, előadni adott ritmusértékekkel, adott forma keretein belül. Használja a tanult ritmus modulokat.

RAJZ-VIZUÁLIS KULTÚRA

1-4. osztály

Cél:

A tantárgy alapozó szakaszában a szakmai ismeretszerzés, az anyagokkal, eszközökkel való beható ismeretség, az alkotó látás és alakítás, a vizuális kommunikáció alapjainak lefektetése a legfontosabb. Ebben az időszakban különül el a szín, forma és tér feldolgozásának eszközrendszere, ugyanakkor a vizualitás alkotó jellegű tevékenységeinek egységben tartása is cél. A tárgykultúrával összefüggő feladatok szükségszerűen tartalmazzák a fogyasztóvédelemmel, az egészségvédelemmel és a munkavédelemmel kapcsolatos program elemeit: az anyagokkal való munkavégzés, a használati eszközök kultúrája mind-mind lényegi elemeként fogadta magába ezeket a tartalmakat.

1. osztály

Időkeret: 37 óra/évi , 1óra/hét

Cél:

A vizuális kultúra alapjainak, eszközök, témák, anyagok megismertetése és elsajátíttatásához szükséges kezdőlépések megtétele. A képi gondolkodás és nyelv kialakításának kezdetei. Az irányított és önálló feladatmegoldások lehetőségeinek megteremtése. A kreatív gondolkodás és anyaghasználat, a felszabadult vizuális játék kialakításának kezdetei.

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Színvarázs	A festészeti eljárások kezdetei, színpacák, színes foltok, összemosások.	Különböző anyagok élményszerű megtapasztalása, az élmények szóbeli megfogalmazása.
Ágak-bogok	Vonalak rajzolása, különböző vastagságok, kanyargás, utak rajza.	Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás. Szabadkézi rajzolás, festés. Érzékelhető tulajdonságok alapján az azonosságok és különbözőségeik tudatosítása.
Nyomhagyás	Nyomok kézzel –lábbal papírra, homokba, agyagba, ujjlenyomat.	Mozgásélmények megjelenítése. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása.
Formázunk	Agyagformálás, só-liszt szobrok, papírplasztikák, gyűréssel, vágással.	Látvány képi, szobrászi eszközökkel történő megjelenítése. Mozgások megfigyelése, megjelenítése.
Képek és tárgyak	Képek, festmények, fotók válogatása, múzeumlátogatás, tárgyakkal való játék.	A kifejezés, közlés különböző rajzi technikáinak használata. Kézműves technikák munkafolyamatainak kipróbálása. Műalkotások, építészeti és természeti térélmények megfogalmazása szóban. Új technikák kipróbálása, a technika nyújtotta lehetőségek számbavétele.

Követelmények:

- Ismerje és tudja a szín, a vonal, az anyagok használatát alapszinten.
- Tudjon különbséget tenni folt, vonal és forma között.
- Alkosson saját elképzelés alapján tanári segítséggel ezekkel az alapelemekkel önállóan.
- Legyen ismerete a műalkotások fogalmáról és a múzeumról, mint gyűjteményi helyszínről.

2. osztály

Időkeret: 37 óra/évi , 1óra/hét

Cél:

A festői, grafikai plasztikai technikák és anyagok ismeretszerű alkalmazása, használata. A festői eljárásokban a vízfestés és a színkeverés gyakorlása. Egyszerű nyomatok készítésének megismerése és sokféle anyaggal plasztikai munkák készítése önálló ötletek alapján. Képgyűjtemény kialakítása és ismerkedés műalkotásokkal múzeumlátogatások alkalmával.

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Színszivárvány	Szivárvány színei, egyszerű színkeverések. Vízfesték, tempera, pasztell anyagának kipróbálása.	Különböző anyagok élményszerű megtapasztalása, az élmények szóbeli megfogalmazása. Festés, színhasználat gyakorlása.
Vonalhálók	Vonalrajzok tussal, tollal. Vonat és tónus, felületrajzok, görbülő vonalhálók.	Tájékozódás a lakóhelyen és annak környékén. Természeti látványok megfigyelése.
Nyomozás	Kinek a nyoma? Állat és embernyomok, szerszámok nyomai, kőben, fában, vésések puha anyagba, pecsét krumpli nyomat.	Szabadkézi rajzolás, festés. Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján, a célirányos figyelem fejlesztésére. Érzékelhető tulajdonságok alapján az azonosságok és különbözőségek tudatosítása.
Mintázunk	Kis érmek, pénzek, domborművek agyagból, felületjátékok, kedvenc állatom agyagból.	Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás. Egyszerű téri helyzetek megjelenítése szabadkézi rajzban. Ismert útvonal rajzának elkészítése. Mozcásélmények megjelenítése. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása.

Képek és tárgyak	Képgyűjtemények kialakítása, saját képtár egy témára, ismerkedés festőkkel, grafikusokkal, szobrászokkal. Az iparművészet tárgyai.	Különböző festő technikák kipróbálása. Látványok, jelenségek kapcsán a célirányos megfigyelés szempontjainak önálló kiválasztása. Látvány képi, szobrászi eszközökkel történő megjelenítése. Formák helyes arányviszonyainak elemzése, megítélése. Mozgások megfigyelése, megjelenítése. Kézműves technikák munkafolyamatainak kipróbálása. Új technikák kipróbálása, a technika nyújtotta lehetőségek számbavétele. Saját munkák, gyűjtések.
-------------------------	--	---

Követelmények:

- Alkosson tanári segítséggel festményeket a három fő szín és kevert színek segítségével, készítsen egyszerű grafikákat és nyomatokat önállóan.
- Legyen ismerete a tárgykultúra alapjairól, használja eszközeit szabadon.
- Tudjon egyszerű gyűjtőmunkával kis képalbumokat létrehozni, legyen fogalma műtárgyak közti alapvető különbségekről (képző-ill. iparművészet).

3. osztály

Időkeret: 37 óra/évi , 1óra/hét

Cél:

A főszínek és a kevert színek megismerése és színes feladatok során alkalmazásuk. Papírnyomatok, frottázsok technikájának megismerése, a tér ábrázolásának eszközeivel, agyaggal, papírplasztikával formálás, műalkotásokkal történő ismerkedés múzeumokban és osztályteremben. Feladatlapok alkalmazása.

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Színkeverés	Két szín és egy harmadik -játék a fő és mellékszínekkel. Szín és tér, játékforma és színharmónia, hideg és meleg színek csatája.	Különböző anyagok élményszerű megtapasztalása, az élmények szóbeli megfogalmazása. Tájékozódás a lakóhelyen és annak környékén. Festés, színkeverés.

Közoktatási típusú sportiskolai kerettanterv
Művészetek műveltségi terület

Vonalfonál	Ecsetrajzok és tollrajzok keverése, nagyméretű vonalrajzok, eső, napfény, hóesés ábrázolása.	Műalkotások, természeti látványok megfigyelése, leírása, esztétikai minőségeinek jellemzése. Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése szabadkézi rajzban. Ismert útvonal rajzának elkészítése.
Nyomtatunk	Papírnyomatok, egyszerű átnyomások, frottázs, nyomatsorozatok.	Szabadkézi rajzolás, festés. Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján, a célirányos figyelem fejlesztésére. Érzékelhető tulajdonságok alapján az azonosságok és különbözőségek tudatosítása.
Formák és felületek	Állatszobrok a tollak, szőrök érzékeltetésével, építmények kartonból, gipszes géz arcmás, festett szobrok.	Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás. Mozgásélmények megjelenítése. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Egyszerű kéziszerszámok használata. Különböző festő technikák kipróbálása. Látványok, jelenségek kapcsán a célirányos megfigyelés szempontjainak önálló kiválasztása. Formák helyes arányviszonyainak elemzése, megítélése. Mozgások megfigyelése, megjelenítése. A kifejezés, közlés különböző rajzi technikáinak használata. Kézműves technikák munkafolyamatainak kipróbálás.
Képek és tárgyak	Látogatás múzeumokban, beszélgetés a stílusról, a technikáról, feladatlapos élményszerzés, katalógusok gyűjtése.	Műalkotások, építészeti és természeti térélmények megfogalmazása szóban és ábrázolásban. Műalkotások kompozíciójának elemzése. Makettek, modellek konstruálása. Saját munkák, gyűjtések felhasználása.

Követelmények:

- A színkeverés segítségével tudjon önállóan festményeket létrehozni nagyméretben.
- Formák és felületek létrehozása és alkalmazása az alkotó munkában.
- Tudjon vonalas rajzot készíteni történetek illusztrálására, meseszerű bonyolultságú ábrákat alkotni vonalhálók segítségével.
- Legyen képes papírnyomatokat létrehozni, ismerje a nyomódúc fogalmát.
- Szabad és zárt térben megfigyelés utáni rajzokat legyen képes alkotni.
- Plasztikai munkákban bonyolultabb térbeli formákat tudjon egyszerű anyagokkal létrehozni.
- Ismerjen néhány magyar múzeumot, azok gyűjtési köréről legyen ismerete.

4. évfolyam

Időkeret: 37 óra/évi , 1óra/hét

Cél:

A színes, grafikai és plasztikai feladatok önálló alkalmazása választott és ajánlott témák során. Ezek kombinációja (festett grafika, színezett szobor, plasztikus kép) elkészítése, ismerkedés a művészettörténet alapjaival (gyűjtések és gyűjtemények), a múzeumi látogatások élményszerű feldolgozása.

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Paletta	A három fő és három kiegészítő szín ismeretében festmények készítése. A színek tanulmányozása, színekontrasztok.	Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás. Különböző festő technikák kipróbálása. Látványok, jelenségek kapcsán a célirányos megfigyelés szempontjainak önálló kiválasztása.
Firka és vonal	Satírozás, foltképzés vonalhálóval, toll és ecset valamint ceruza és szénrajzok.	Szabadkézi rajzolás, festés. Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján, a célirányos figyelem fejlesztése céljából. Érzékelhető tulajdonságok alapján az azonosságok és különbözőségek tudatosítása, téri helyzetek leírása, megjelenítése szabadkézi rajzban.
Nyomatok	Monotípiák, festett és lenyomatott síktárgyak, montázsok készítése nyomatok, frottázsok segítségével.	Mozgásélmények megjelenítése, változások megfigyelése, ábrázolása.

Formák és felületek	Arckép és figura mintázása agyagból. Építmények, fantasztikus térbeli lények és épületek mintázása síkból kiemelkedve ill. domborműben.	Látvány képi, szobrászi eszközökkel történő megjelenítése. Formák helyes arányviszonyainak elemzése, megítélése.
Képek és tárgyak	Múzeumi látogatások rögzítése rajzban, írásban.. A nagy történelmi korokhoz kapcsolódó művészeti alkotások áttekintése.	Műalkotások, építészeti és természeti térélmények megfogalmazása szóban. Műalkotások, természeti látványok megfigyelése, leírása, esztétikai minőségeinek jellemzése. Új technikák kipróbálása, a technika nyújtotta lehetőségek számbavétele. Makettek, modellek konstruálása. Saját munkák, gyűjtések felhasználása. Különböző tárgyak külső jegyeinek összehasonlítása. Tárgyak, műalkotások csoportosítása különböző szempontok alapján. Műalkotások származási helyének megkeresése térképen. Elemző beszélgetés műalkotásokról. Vizuális jelek jelképek alkotó használata. Képek, látványok, események leírása, leírás alapján kép készítése. Ismerkedés műalkotásokkal. Elemző beszélgetés műalkotásokról. Tárgyakkal, jelenségekkel, műalkotásokkal kapcsolatos információk gyűjtése.

Követelmények:

- Legyen tisztában a színek mibenlétével és használatával.
- Ismerje az egyszerű nyomtatási technikákat, a folt és vonalképzés, a térábrázolás és a plasztika alapszabályait és lehetőségeit.
- A fentiek segítségével készítsen önálló alkotásokat.

- Feladatlapon segítségével tájékozódjon múzeumi környezetben, ismerjen néhány jelentős műalkotást és tudja azt adott korszakba behatárolni.

RAJZ-VIZUÁLIS KULTÚRA

5-8. osztály

Időkeret: 37 óra/évi , 1óra/hét

A felső tagozatos tananyag kifejti a tér, forma, szín fogalmát, megismertet és alkalmazásra ösztönöz a környezet és tárgykultúra körében. A látás, alakítás, az eszközökkel való önálló, feladattudatos bánásmód megerősítése és a vizuális nyelv alkalmazásának kreatív szempontjai kerülnek előtérbe sajátos sportjáték témakör segítségével.

5. osztály

Időkeret: 37 óra/évi, 1óra/hét

Cél:

Az alsó tagozatban megismert technikák felhasználásával tudatos alkotómunkával tematikus feladatok végzése. A színdinamika, a vonalas és tónusos rajz, a könnyed agyagvázlatok segítségével sporttémájú alkotások létrehozása. A mozgás, a lendület kifejezésére a sajátos képző-és iparművészeti eszközök alkalmazása. Feltárandók a művészet és sport összefüggései saját gyűjtések és gyűjtemények, valamint múzeumi körülmények segítségével.

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
A szín dinamikája	A színek egymásra való hatása, színkompozíciók, színolimpia, ki kit győz le.	Felületképzés különböző anyagokkal. Faktúra. A véletlen hatások kreatív beépítése a térbeli és síkbeli kompozíciókba.
A mozgás és a vonal	A vonalas rajz, mint a mozgás ábrázolásának eszköze, sportjelenetek lerajzolása, a sebesség érzékeltetése vonalhálókkal.	Kompozíció tervezése a különböző léptékű mintákkal. Mozgásélmények megjelenítése a témának megfelelő grafikai, plasztikai eszközökkel. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Illusztráció.
A mozgó figura	Mozdulatvázlatok szobrok segítségével és agyagban, gipsszel, papírból.	Szabad asszociációs játékok a színek tulajdonságaiból kiindulva. Hang és kép együttes alkalmazása. Dinamikus forma létrehozása, kézzel alkotott anyagokkal.
Művészet és sport Az antikvitás	A művészettörténetben megtalálható és a sporttal kapcsolatba hozható alkotások megismerése (vadászat a barlangképeken, egyiptomi vadász és halász, valamint játékjelenetek, görög sportolósobrok, római gladiátorábrázolások).	Látványok, műalkotások képi, plasztikai átírása, egyszerűsítése, átalakítása. Népművészeti alkotások néhány jellegzetes példája (szerszám, fafaragás, bútorok, tojásfestés). Helytörténeti múzeumok látogatása és a Szépművészeti Múzeum gyűjteményének megismerése (egyiptomi, görög és római emlékek). Rekonstrukciós feladatok a műalkotás-elemzéshez kapcsolódóan. Műalkotásokkal kapcsolatos információk gyűjtése: könyvtárhasználat, múzeumlátogatás.

Követelmények:

- Legyen alapfokú ismerete a színdinamikai képi hatásokról, ezek segítségével tudjon képeket létrehozni.
- A sporttémájú alkotásokban alkalmazza a grafikai, festészeti ismereteit.
- Tudjon mozdulatvázlatokat létrehozni agyaggal.
- Ismerje a művészettörténet első korszakainak néhány fontos sporttémájú darabját.

6. osztály

Időkeret: 37 óra/évi, 1óra/hét

Cél:

A sporttémájú feladatok kapcsán az eddig megismert technikák alkalmazása, megfigyelési és tanulmány jellegű alkotások létrehozása. A megadott témákra a szín, forma és tér ábrázolása, alakítása, azok egymással is kevert módon való alkalmazása. Olyan feladatmegoldások beépítése az önálló tevékenységekbe, melyek alkalmasak a sajátos tematika érzékeltetéséhez (montázsok, karikatúrisztikus elemek, építészeti ábrázolások.)

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanuló tevékenységek
Az ünnep színei	Különböző színes eszközök keverésével egy színes megvilágítás, egy tűzijáték, egy fesztivál képeinek ábrázolása. Színes nyomatok készítése több dúcra.	Saját élmények kifejezése színekkel. Képi információk gyűjtése, elemzése, és tervezése.
A stadion-építészeti feladatok	Sportcsarnok vagy stadion tervezése, makettben való elkészítése, hozzá dekorációk, szobrok készítése (makett anyagok, kartonok, gipsz, stb).	A térélmény. A statikus és a dinamikus elrendezés kifejező hatása a síkbeli és térbeli alkotásokban. Egyszerű téri helyzetek leírása és megjelenítése szabadkézi rajzban.
A sportolás a plasztikában	Sportjelentek szoborban, drótvázzal ellátott agyagszobor előtte, krokik, mozdulatvázlatok, domborművek sportjelentekkel.	Mindennapi élmények, mozgalmas jelenetek képi-, plasztikai feldolgozása.
Művészet és a játék A középkor és a reneszánsz	A művészettörténet középkori és reneszánsz alkotásaiban megtalálható szórakozást, játékot és sportot ábrázoló alkotások megismerése, múzeumlátogatás.	A szíkontrasztok hatásának megfigyelése festményeken. Néhány alkotás (grafika, festmény, szobor, épület, tárgy) rajzos és szóbeli elemzése, és a műalkotás továbbgondolása (képfolytatás, behelyettesítés, átalakítás, átszínezés, stílusváltogatás). Elemző beszélgetés a műalkotásokról. Azonosságok és különbségek keresése.

Követelmények:

- A tanév végén legyen ismerete a tér és szín összekapcsolásáról.
- Tudjon önállóan épületeket, építészeti tereket elképzelni és építészeti nyelven tervezni.
- Tudjon több dűcről színes grafikai nyomatokat készíteni.
- Legyen képes mozgalmas (sport) jelenetek képi és plasztikai ábrázolására kevert anyagokkal.
- A művészettörténet nagy korszakai közül a középkor és reneszánsz ábrázolási módjainak, stílusváltásainak ismeretéről tudjon beszámolni, a szórakozás, játék és sport témájú ábrázolások közül számosat felismerni, ezeket múzeumi környezetben szóban elemezni.

7. osztály

Időkeret: 37 óra/évi, 1óra/hét

Cél:

A sport témáját, mint központi tematikát a díszítő és alkalmazott művészetek ill. az alkotó (festészeti, grafikai, plasztikai) tevékenységek során használják fel.

A tervező feladatok szakmai követelményei: a műszaki és a szerkesztő rajz és a kreatív rajz kapcsolata.

A díszletek és szcenikai tervezésnél a képzelet és valóság összhangja a fontos szempont.

A művészettörténeti gyűjtőmunka az eddigi rend szerint az adott tematika mentén folyik.

Médiaismeret: (7-8 o.) A közönség médiafogyasztási szokásainak tanulmányozása megadott szempontok alapján, az eredmények lejegyzése.

Az emberek viselkedésének megfigyelése a valóságban és a filmekben, illetve a televíziós műsorokban, megadott, majd a tanulók által önállóan javasolt szempontok alapján. Lényeges információk, tények azonosítása.

Mozgóképi szövegek felidézése (elmesélése, illetve lejegyzése), a mozgóképi memória működtetése.

Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerése, mozgóképolvasás.

Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok alkalmazása, mozgóképirás.

Egyszerű (időben és térben egybefüggő) cselekmények képsorozatokkal történő megjelenítése, tagolása.

Átélt, elképzelt vagy hallott esemény mozgóképi megjelenítésének megtervezése az életkornak megfelelő szinten (story-board, animáció, interjú).

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
A serlegek, kupák és érmek-tervező feladatok	Díszítő feladatok, tervezések plasztikai feladatok az előzőekben tanult technikák alkalmazásával, a győzteseknek járó emléktárgyak tervezése.	Tagoltabb, testes formák (tárgy, emberalak, növény) ábrázolása rajzbeli, színbeli, plasztikai tanulmányokban (arányok, belső szerkezet, tónus, szín). Valós forma módosítása megszemélyesítéssel. Különböző mozgások vizuális rögzítése, síkbeli, térbeli megjelenítése Rajzos vagy plasztikai tanulmány alak, tárgy mozgá-

		sáról. Mozgássor ábrázolása egy téma feldolgozása kapcsán. Eseménysor megjelenítése.
Oklevelek és Diplomák betű és grafika	Tervező feladatok, betű és rajz, az alkalmazott grafika alapelemei, sokszorosítás.	Reklámgrafikai feladatok (pl. bélyeg, plakát, csomagolóanyagok, dobozok, sporteszközök tervezése). Tervezés: képi sűrítés, redukált formák, színek alkalmazása. A szóbeli információ átalakítása képi üzenetté.
Díszletek egy ünnepélyhez Festészeti problémák	Makett készítése, díszlettervek, színes vászonfestmény, fénytervek.	A térélmény. A statikus és a dinamikus elrendezés kifejező hatása a síkbeli és térbeli alkotásokban. Egyszerű téri helyzetek leírása és megjelenítése szabadkézi rajzban.
Média	Sportesemények, versenyek és ünnepek elemzése rádiós, tévés műsorok, és a sajtó elemzése nyomán, egy ünnepség bemutatása reklámmal (tervezés).	Ábrák, közismert jelek, szimbólumok, betű- és szövegek, egyszerű mozgóképi példák elemzése.
Művészet és szórakozás a barokktól a XIX. sz. végéig	A művészettörténet alkotásaiban fellelhető sport és szórakozás tematika alakulása a XX. sz. alkotásaiban-új játékok és technikák (bokszt, krikett, autóverseny stb). Látogatás a Magyar Nemzeti Galéria XX: századi gyűjteményeiben.	Néhány alkotás (grafika, festmény, szobor, épület, tárgy) rajzos és szóbeli elemzése, és a műalkotás továbbgondolása (képfolytatás, behelyettesítés, átalakítás, átszínezés, stílusváltoztatás).

Követelmények:

- Alkalmazott és más alkotó munkájában tudja feldolgozni a tárgykultúra és az alkalmazott iparművészet megismert technikáit, tervező és kivitelező tevékenységek segítségével.
- Legyen képes egyszerű tereket berendezni tervezéssel.
- Ismerje a sport és művészet kapcsolatát bemutató művészettörténeti alkotásokat a XIX. századig.
- Ismerje fel a média szerepét a különböző jelentős események (sport, ünnep, stb) népszerűsítésében, annak alakításában.
- Tudjon mediális szempontok alapján csoportban médiakampányt tervezni.

8. osztály

Időkeret: 37 óra/évi, 1óra/hét

Cél:

Képző- iparművészeti, művészettörténeti ismereteinek bővítése és médiaismereti alapelemek bemutatása, kép, kompozíció, tervezés fogalmának átértékelése a XX. századi technikák során. A média szerepe a kultúrában, véleményformálás és gyűjtőmunka, a film és képi nyelv alaposabb ismerete.

A képelemzés, a TV, a média más területeinek szóban és képen való kritikus értelmezése, saját médiaalkotások készítése.

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanuló tevékenységek
Sportfilm - video	Video készítése: tervezés, forgatókönyv, szereplők, operatőri munka, vágás. Animáció és film, mozdulatvázlatok segítségével készült rajzolt animációs film készítése.	A kollázs, montázs, dekolázs értelmezése a képzőművészetben és médiában. Díszlet, jelmez és reklámtáblák tervezése. Animációs film készítése a filmkészítés, a mozgásfázisok rögzítésének gyakorlása.
Egy képes iskolai sportmagazin	Sportmagazin tervezése, 6 lapoldal elkészítése, fénymásolás, szkennelés, nyomtatás, szövegszerkesztés. Kollázs, montázs feladatok megjelenése az újságkészítésben.	Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok alkalmazása, mozgóképirás. Egyszerű (időben és térben egybefüggő) cselekmények képsorozatokkal történő megjelenítése, tagolása. Átélt, elképzelt vagy hallott esemény mozgóképi megjelenítésének megtervezése az életkornak megfelelő szinten (story-board, animáció, interjú).

Vita a magyar sportpolitikáról	Egy vita megszervezése, újságcikkek elemzése és értékelése nyomán.	Az emberek viselkedésének megfigyelése a valóságban és a filmekben, illetve a televíziós műsorokban megadott, majd a tanulók által önállóan javasolt szempontok alapján. Mozgóképi szövegalkotó kódok felismerése, mozgóképolvasás.
Művészettörténet	A XX. század művészete, a sport, mint témakör a művészeti ábrázolásokban. Látogatás a Sportmúzeum képzőművészeti gyűjteményében. Sport és film kapcsolata filmrészletek a magyar filmtörténetből (Két félidő a pokolban, KO., A napfény íze stb).	Vita a média használatával kapcsolatos megfigyelések alapján a média társadalmi szerepéről, működésmódjáról. Saját médiahasználati szokások kritikus megfigyelésén alapuló tudatos mű- és műsorválasztás. Egyszerű mozgóképi szövegek létrehozásának előkészítése és azok kivitelezése. Miért van annyi reklám a világban? Vajon mit lehet és mit nem lehet reklámozni? Milyen szempontok szerint, milyen módon elemezhető egy reklámfilm? A közönség médiafogyasztási szokásainak tanulmányozása megadott szempontok alapján, az eredmények lejegyzése.

Követelmények:

- Tudjon önálló véleményt alkotni a média egyes ágainak alkotásairól.
- Legyen képes megtervezni egy egyszerű formátumú sajtóterméket (sport témában), egy rövid kis reklámfilmet és egy fotósorozatot, amelyet el is készít.
- Ezek munkafázisait legyen képes portfolio formájában rögzíteni.
- Művészettörténetből legyen ismerete a XX. század nagy művészeti irányzatairól, s azon belül a játék, sport, szórakozás témakörében készült néhány alkotásról.

RAJZ-VIZUÁLIS KULTÚRA

9-10. osztály

Időkeret: 37 óra/évi, 1óra/hét

A középiskola első két évfolyamán a vizuális gondolkodás emeltebb szintjén az alkotó és tervező szemlélet érvényesül. Olyan feladatcsoportok, egyéni és csoportos projektek elkészítése kívánatos, melyben a tanulók reflektív módon tudják kifejezni sajátos látásmódjukat, a világhoz és azon belül a látvány, kép világához való viszonyukat is. Új eszközök és anyagok-elsősorban a mediális eszközök-segítségével a vizuális nyelv kiterjesztésére is sor kerülhet.

9. osztály

Időkeret: 37 óra/évi, 1óra/hét

Cél:

A média és vizuális kultúra egyes elemeinek összekapcsolása a sport és művészet témakörben. Önálló és csoportos alkotások létrehozása a sport tematikájának általánosabb értelmezésében, esetleges karrierjellegű feladatbemutatók. A sokszínű kivitelezés és az egyéni alkotói hangnem kialakítása a feladatmegoldásoknál. Önismeret, együttműködés, választás, tolerancia, alkotásra való beállítódás. Saját médiahasználati szokások kritikus megfigyelésére alapozó tudatos mű- és műsorválasztás.

A művekben, műsorokban megjelenő konfliktusok, viselkedési módok és megoldások tudatos-kritikai elemzésén, illetve a valóságismereten alapuló szerepjátékok, szövegtárgyi gyakorlatok.

Mozgóképi szövegek létrehozásának előkészítése és azok kivitelezése.

Önportré, portré készítése tárgyakon keresztül.

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
A saját sporteszközöm	Tanulmányrajzok, tervezés, formaalakítás sok eszközzel, az árú reklámszerű népszerűsítésének kampányterve.	Fényképek, újsággépek, reklámképek csoportosítása, "olvasása", értelmezése Egyszerű feliratok készítése. Tervezés, formaelemzés, alakítás, terv utáni dokumentáció alapján kivitelezés egyszerű anyagból.
Az én versenyem	Kollázsbeszámoló, videoklip tervezése, elkészítése. Plakát készítése a sportversenyéről, beszámoló írása maximum 1 oldalban, szerkesztett formában, (újsághasáb).	Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása. A sík- és térbeli kifejezés, közlés vizuális nyelvi elemek (vonal, sík, forma, szín) korosztályi szintű használata különböző célú kompozíciókban. Nem vizuális

		természetű információk érzékletes, képi megfogalmazása diagramokban, grafikonokon.
Milyen az ideális edzőterem?	Tervező-belsőépítészeti feladat, természet készítése, sík és térbeli ábrázolás, vázlat, műszaki és látványrajz.	Forma és struktúra elemzése, kis vázlatok alapján szerkesztő-tervező –alakító feladatok elvégzése. Szín, forma kapcsolatának értelmezése.
Egy sportélmény fázisai	Kis ceruzarajzokból animációs film tervezése, főcím, zene, felvétel digitális kamerával. Tervezés, story bord, kivitelezés.	Filmtervezés, storybord , kamera mozgások, hang és látvány összehangolása képben , technikában.
Műalkotás és sport	Látogatás egy kortárs képzőművészeti kiállítására. Pl.: Ezüstgerely pályázat bemutatójára.	Látványok, képek jellemzése, elemzése rajzban, szóban és írásban. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása. Legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata
		A tömegkommunikáció formáinak csoportosítása. A technikai médiumok képalkotó módszereinek megismerése.

Követelmények:

- Egyéni látásmód alapján legyen képes önálló és csoportos feladatmegoldásokra a vizuális kommunikáció nyelvén a festészet, építészet, szobrászat és grafika eszközrendszerével.
- Legyen képes sport vonatkozású témákat képi eszközökkel ábrázolni, azokat önálló módon tervezni ,ábrázolni, a z egyes munkafázisokat bemutatni.
- Tudjon dokumentációt készíteni az alkotó munkáról.
- Legyen kialakult elképzelése, ismerete és tudása a művészet és sport valamint a sport és média kapcsolatáról, ezt az ismeretet tudja képben és szóban megfogalmazni.
- Ismerje és használja a média különböző eszközeit.

10. osztály

Időkeret: 37 óra/évi, 1óra/hét

Cél:

Az eddig tanultak átisméltése sport és művészet, valamint média témakörben. Önálló és csoportos feladatmegoldások, projekt jellegű feladatok elkészítése, azok dokumentálása (portfolio). A számadásjelleggel bemutatásra kerülő sport témájú alkotások bemutatásra alkalmas kivitelezése, azokból egyéni válogatás és közös kiállítási bemutató szervezése. A művészet és sport kortárs alkotásainak megismerése és elemzése.

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
FÉLÉVES projektek: A cirkusz varázsa, a mi olimpiánk	Egy nagyszabású gála megtervezése jelmezekkel, díszletekkel, külső és belső térben, a sportra, ügyességre, mozgásra reflektálva. Az első fázis: a tervezés, csoportok megalakítása, szereposztás, a feladatok szétosztása. Minden fázisban dokumentálás. Végső fázis: bemutató (félév ill. év vége). A dokumentáció külön kezelése, iskolai honlapon, iskolaújságban stb. megjelentetése. Egyéni és csoportteljesítmények értékelése.	Reflektálás irodalmi, zenei, filmes élményekre saját kifejező szándékú alkotásokban. Tervvázlatok készítése. Tárgytervezői feladatoknál természeti "előképek" alkalmazása. Felületek dekoratív kialakítása. A gyakorlati feladatokban saját elképzelések megvalósítása. Egy tárgy más funkcióra történő átalakítása. Gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezése a művészet képi, plasztikai műfajaiból tanult kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával. Belső terek különböző funkciókra történő önálló átrendezése. Egyszerű tárgyak tervezése, a célszerűség, illetve az esztétikai szempontok érvényre juttatásával. Kísérletezés új anyagokkal, technikákkal. Különböző esztétikai minőségek tudatos alkalmazása képi, plasztikai megjelenítésben.

Követelmények:

- A vizuális kultúra tantárgy befejezéseként legyen önálló ismerete a vizuális eszközök, tárgyak anyagok használatáról és alkalmazásáról.
- Tudjon egyénileg és csoportban tudatos tervezéssel, folyamatos alkotómunkában önálló illetve csoportban készített műveket létrehozni.
- Tudjon beszámolni rajzi, képi és plasztikai ismereteiről egy feladatsor segítségével.
- Tudja szóban is ismertetni és dokumentációval (portfolioval) érzékeltetni gondolkodásának, és önálló alkotófolyamatának egyes állomásait.

- Legyen képes önállóan alkalmazni a vizuális nyelv teljes eszköztrendszerét munkája (alkotásai) során.
- Legyen ismerete a művészettörténet és a média történetéről, azok számos alkotását tudja elemző módon ismertetni.
- Ismerje a média eszközeit, és ennek használatában legyen jártassága.
- Tudjon önállóan sajtó és médiatermékeket létrehozni egyszerű formában egyénileg és csoportosan.

KÜZDELEM ÉS JÁTÉK

1-7. évfolyam

Bevezetés

Tantárgyunk a hagyományos tantárgyi rendszerben Drámának nevezett tananyagokat és fejlesztési feladatokat foglalja össze. Úgy véltük, hogy a tárgy elnevezésével határozottabban utalhatunk sajátos funkciójára egy sportiskolai tanulási- személyiségfejlesztési folyamatban. A fantázianév nem önkényes: hiszen a dráma a cselekvés, az akciók, a konfliktusok és konfliktusok megoldásának, a katarzisanak művészete, ezt "játsszák" az emberiség kezdetei óta a színpadon, a játéktéren, - a dráma ebben rokon az erőpróbákat jelentő sportban. A konfliktustűrés, konfliktuskezelés, az erőpróbákban való helytállás, a sportszerű kommunikáció fontos személyiségjegyeinek fejlesztéséhez kíván tárgyunk hozzájárulni.

A kerettanterv e tárgya sokoldalú és tevékeny oktatót kíván. Elképzelhető egyes anyagrész műfajokhoz szakértő segítség igénybe vétele.

Kívánatos az órakeret két óránkénti (7. évfolyamon esetleg „négy félóránkénti” blokkosítása.

A 30 órából a tanterv átlagosan annak negyed részét „tartalékként” kezeli, mely egyes témák időkeretének bővítését, vagy az imént javasolt blokkosítást segíti.

A témák sorrendje tanéven belül – egymáshoz képest – tetszőleges. A résztémák témán belüli sorrendje sem kötelező, helyi logikának alávethető.

Láthatóan adódtak téma-párosítások, azaz e témák többnyire, az évfolyamokat tekintve, egymás nyomában haladnak. Így az „Érzékelés... az 5. évben a „Tárgykezeléssel” folytatódik, a „Kommunikációt a „Saját test...” résztema követi. A „Játék” és a „Helyzetgyakorlat, rögtönzés” csaknem minden évfolyamon átívelnek.

Még egy megnyugtató mondat: a tanterv-adta ötleteket kezeljék szabadon, jó indokok lehet rá, ha ezt teszik. Így saját gyakorlatuk csiszolt ékkövei is a tanítás értékét növelhetik.

A célok évenként egymással egyezők, az igények ugróléce emelhető a tapasztalatok és a tanulók fejlődése okán. De alább ne adjuk.

A követelmények évente - néhány téma kiemelésével – azonosak.

Alapelvek, tantárgyi célok

A tantárgy célja a közösség előtti szerepvállalás ártalmatlanságának és szükségességének ösztönzése. Az emberi-társadalmi megfigyelőképesség fejlesztése. A tárgyi tudás növelése. Sikerélményhez juttatás a tárgy különböző területein.

A figyelemfelhívás a műveltségi részterület elemeinek fontosságára és szépségére. A tárgy oktatása segítheti más műveltségi területek tanítását, lehetőséget ad ezekkel a tárgyakkal való együttműködésre.

1. évfolyam

Időkeret: 30 óra/év, 1 óra/hét

Témakör	Óra
Érzékelés, -fejlesztés	3
Kommunikáció	5
Báb, maszkos játék	3
Néprajz, mese, irodalom	3
Játék	2
Beszédművelés	2
Összesen	18
Felosztható	12

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Érzékelés, -fejlesztés	Érzékszervek próbája. Összpontosítás, kiválasztás.	Szaglás, ízlelés, kiválasztás szag- ill. ízminta alapján. Zajfajták felismerése természetes forrásból, hangfelvételtől. Zajforrás irányának, távolságának meghatározása, hang követése. Tapintási feladatok. Kiválasztott hang kiszűrése zajból, azonos anyag kiválasztása anyag- (minta-) halmazból.

Kommunikáció	<p>Tekintet üzenete.</p> <p>Arckifejezés, arcjáték.</p> <p>Gesztusok.</p> <p>Az összetartozás jelképes üzenete.</p>	<p>A szem a lélek tükré – jószándék, megértés, szeretet, harag, gonoszság, ijedtség a tekintetben. Tekintetvezetés, „szemmel tartás.”</p> <p>Kerüli a tekintetét.</p> <p>Az arc közvetíti, hogy – szenved, fél, boldog, aggódik, összpontosít, stb.</p> <p>Arcparancs, arcüzenet (utasító, hívó, helybenhagyó, néma kiáltás, stb.).</p> <p>Fejmozgás (helyeslés, de bolgároknál másképp!, sablonszerű méltatlankodás, büszkeség, megalázkodás, stb.).</p> <p>Kézfogás, baráti/segítő ölelés.</p>
Báb, maszkos játék	Bábttechnikák megismerése.	Fakanálbáb, fejre vehető kúp báb készítése, szertári kesztyűs báb mozgatása paraván nélkül és paravánnal.
Néprajz, mese, irodalom	<p>Néphagyományok.</p> <p>Mesevilág.</p>	<p>Dramatikus népszokások (regölés, farsangolás, pünkösdi király választás).</p> <p>Klasszikus mese dramatizálása.</p>
Játék	<p>Közösségi játékok.</p> <p>Lovagi bajvívás.</p>	<p>Játékoskönyv szerkesztése.</p> <p>A herold a torna szabályainak óra. A fair play nyomon követése. Büntetés: a lovagi páncélon lévő oroszlán farkának eltávolítása. Lovagi címerek „üzenetének” eljátszása.</p>
Beszédművelés	Mondókák, kiszámolók.	Ezek kántálása.

Követelmény:

A tanulók rendszeresen vegyenek részt az órákon, kapcsolódjanak be a közös gyakorlatokba, játékokba. Legyenek kezdeményezők a rögtönzéses programokban. A tanév során érintett témakörökben, különösen a Néprajz... és Beszédművelés témában vállaljanak alkotó feladatot. A tanultakat hasznosítsák más művészeti jellegű tanulmányaikban.

2. évfolyam

Időkeret: 30 óra/év, 1 óra/hét

Témakör	Óra
Érzékelés, -fejlesztés	3
Kommunikáció	5
Báb, maszkos játék	3
Néprajz, mese, irodalom	3
Játék	2
Beszédművelés	2
Összesen	18
Felosztható	12

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Érzékelés, -fejlesztés	Érzékszervek próbája.	Szagló-, ízlelő próba. Halláspróba: hangszín érzékelése (hangszer, emberi hang és állathang). Tapintó érzékelés testünk különböző pontjain, „rajzolás” a hátadra.
Kommunikáció	Arc kifejezés, arcjáték. Gesztusok.	Arcjátékok színesítése, grimasz-átadó játék, ízek/szagok tükröződése. Korábbiak bővítése.
Báb, maszkos játék	Bábtechnikák megismerése. Ókori színház maszkjai.	Tálcás (titiri) báb (szertári) megismerése, papír színház vagy árny-bábjáték készítése. Kor- és jellem kifejező maszkok, maszkok festése és rögtönzött ókori rege előadása.
Néprajz, mese, irodalom	Néphagyományok. Állatmese. Történelmi mese.	Dramatikus népszokások (lakodalmas, lucázás, betlehemezés). Ókori és újabb (pl. La Fontaine) állatmese „olvasópróbája.” Mátyás király egyik álruhás kalandjának eljátszása rögtönzött szöveggel.

Játék	Virtusjátékok.	Történelmi és más, eszközös és eszköz nélküli virtusjátékok megismerése, művelése.
Beszédművelés	Nyelvi játékok.	...,hozott anyagból.”

Követelmények:

A tanulók rendszeresen vegyenek részt az órákon, kapcsolódjanak be a közös gyakorlatokba, játékokba. Legyenek kezdeményezők a rögtönzéses programokban. A tanév során érintett témakörökben, különösen a Báb és Játék témában vállaljanak alkotó feladatot. A tanultakat hasznosítsák más művészeti jellegű tanulmányaikban.

3. évfolyam

Időkeret: 30 óra/év, 1 óra/hét

Témakör	Óra
Érzékelés, -fejlesztés	3
Kommunikáció	5
Báb, maszkos játék	3
Néprajz, mese, irodalom	3
Játék	2
Mozgás	2
Helyzetgyakorlat, rögtönzés	4
Beszédművelés	2
Összesen	24
Felosztható	6

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Érzékelés, -fejlesztés	Összetett próbák. Térérzékelés.	Érzékelés egyszerre két kézzel, egyidejű hallás- és érintés-próba. Tér-méret becslés teremben, távolság becslés kútba (alkalom szerint völgybe) dobott kő visszhangjából. Terület- és űrmértékek érzékelése.

Közoktatási típusú sportiskolai kerettanterv
Művészetek műveltségi terület

Kommunikáció	Testtartás formálása.	A testtartás életkort, jellemet, rangot, szándékot, indulatot jellemezhet. Jelképes testtartások. Hősiesség, anyaság, harciasság, sportág (diszkoszvető). A testtartás kifejező eszköz: erőt sugároz, ártatlanságot ígér, odaadásról biztosít.
Báb, maszkos játék	Bábtécnika, vásári bábozás. Báb sztárok, sablonok. Sminkek, álarcok.	Marionett bábok készítése, mozgatása. Magyar bábjáték történet, Vitéz László. Állat-és bohóc smink festése, farsangi álarc, barokk álarc készítése.
Néprajz, mese, irodalom	Meserögtönzés.	Adott három kellékből, három szó kötelező felhasználásával mese alkotása, mesehősök találkozása (közös meseszöveg).
Játék	Szabálytartó játékok.	Mozgásos játékok sportlexikonba foglalása, közösségi/szobajátékok gyűjtése, kipróbálása.
Mozgás	Mozgás változó talajon. Közeg-szabta mozgás. Helyzetváltoztatás.	Mezítláb köveken, vízben, jégen, forró homokon. Járás vízben, viharban, esőben, ködben, sötétben, súlytalanság elképzelt állapotában. Leülés/felállás, elindulás, esés indító motívumai, változatai, üzenete.
Helyzetgyakorlat, rögtönzés	Megjelenés – eltávozás viselkedés-jegyei. Rögtönzési segédeszközök.	Belép, megérkezik, beesik – „mikor látlak?“, búcsúzva, lelép, tűnj el. Rögtönzés hangkulisszára (effektek), felvett szövegre, jelmez-kellék elem „köré” épített történettel, relaxáló zenére.
Beszédművelés	Szólások, közmondások.	Gyűjtése küzdelemmel, biztatással kapcsolatban. Kultúrált indulat-szavak.

Követelmények:

A tanulók rendszeresen vegyenek részt az órákon, kapcsolódjanak be a közös gyakorlatokba, játékokba. Legyenek kezdeményezők a rögtönzéses programokban. A tanév során érintett témakörökben, különösen a Báb és Néprajz témában vállaljanak alkotó feladatot. A tanultakat hasznosítsák más művészeti jellegű tanulmányaikban.

4. évfolyam

Időkeret: 30 óra/év, 1 óra/hét

Témakör	Óra
Érzékelés, -fejlesztés	3
Kommunikáció	5
Néprajz, mese, irodalom	3
Játék	2
Mozgás	3
Helyzetgyakorlat, rögtönzés	6
Beszédművelés	2
Összesen	24
Felosztható	6

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Érzékelés, -fejlesztés	Megosztott figyelem. Térérzékelés.	Beszéd kiszűrése zajból, sugárzó hő forrásának behatárolása. Tér felmérése, „berendezés” megjegyzése, felidézése, csukott (bekötött) szemmel áthaladás a „berendezett”, megfigyelt terepen, megállás jelképes fal (jelző kordon) előtt, hátrálás visszafelé azonos útvonalon (bekötött szemmel).
Kommunikáció	Emberi kapcsolatok kommunikációja. A megállás testtartásának üzenete.	Néhány megjelenítendő példa: „hozzám tartozol”, „megvédelek”. A mozgás megszűnése, figyelemfelkeltő „mi történt”, „eszembe jutott”, visszafordulok.
Néprajz, mese, irodalom	Mese-dramaturgia.	Mesekonfliktusok, mesehősök sablon hőstettei.
Játék	Ókori játékok.	Archaikus játékok, játékos versenyek.

Mozgás	Kézmozgás, kezek találkozása. Eszközös mozgás	A karmester, a forgalom irányító rendőr, a vívó, a masszőr, stb.; bemutatkozó, „csapj bele” kézfogás, szkanderezés, hegymászók kapaszkodnak egymás kezébe, gratuláció/díj átvétele. Sajátos viselet: báli-, esküvői női ruha, lovagi páncél, gipszelt láb, korcsolya, különféle sporteszközök.
Helyzetgyakorlat, rögtönzés	Társaságba érkezik. Én érkezem.	Belopakodik, ismerjük, ki ez, már csak ez hiányzott, tartunk tőle. Kik ezek, miről fecsegnek éppen, csak nem rólam?, minek örülnek, miért szomorkodnak, jaj csupa lány/fiú, elkéstem.
Beszédművelés	Szókincsünk.	Archaikus magyar fogalomnevek, cselekvés- és mesterségszavak gyűjtése. Régi mértékegységek.

Követelmények:

A tanulók rendszeresen vegyenek részt az órákon, kapcsolódjanak be a közös gyakorlatokba, játékokba. Legyenek kezdeményezők a rögtönzéses programokban. A tanév során érintett témakörökben, különösen a Néprajz és Beszédművelés témában vállaljanak alkotó feladatot. A tanultakat hasznosítsák más művészeti jellegű tanulmányaikban.

5. évfolyam

Időkeret: 30 óra/év, 1 óra/hét

Témakör	Óra
Tárgykezelés	3
Kommunikáció	5
Néprajz, mese, irodalom	3
Játék	2
Mozgás	3
Helyzetgyakorlat, rögtönzés	6
Beszédművelés	2
Összesen	24
Felosztható	6

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Tárgykezelés	<p>Kapcsolat a tárgyakkal.</p> <p>Tárgyak megítélése, tárgyak szerepe.</p> <p>Elképzelt tárgyak.</p>	<p>Hogyan fogsz meg szerszámot (leveli békát, drága ékszert, piszkos rongyot, forró süteményt, robbanásveszélyesnek vélt tárgyat).</p> <p>Hogyan dobod el fentieket? Tojástartó ha üres, ha tele van, ha romlott tojástól van kellemetlen szaga, ha törött tojás csorog belőle. Légy fullad a megkívánt ételbe.</p> <p>A doboz ismeretlen tartalma ketyeg.</p> <p>Az ajándék felismerése a csomag kibontásakor.</p> <p>Kitüntetés tudomásulvétele dobozának felnyitásakor.</p> <p>Mi lehet ez a pálca – játszd el (fakanál, karmesteri pálca, furulya, stb.).</p> <p>Mi lehet ez az arasznyi átmérőjű karika – játszd el (gépkocsi kormány, lábas fedő, hímzőkeret, glória, stb.).</p> <p>Mi lehet ez a zsineg – játszd el (horgász zsinór, szabász centije, öv, kígyó, stb.)</p>
Kommunikáció	<p>Kísérő információk akaratlanul.</p> <p>Tudatos információhalmozás.</p> <p>Személyes külsőségek üzenete.</p>	<p>Beleegyezés szóval és bólintással, csodálkozó indulatszó és hátrahőkölés.</p> <p>Utasítás és dobbantás, szomorú tekintet és a fej kézbe hajtása.</p> <p>Sztárok kihívó viselete (ruha, hajviselet, smink, szemüveg), egyéniesült mozgása.</p>
Néprajz, mese, irodalom	Irodalmi hősök.	Ifjúsági/gyermek regények hőseinek találkozása (Pálutcai fiúk, Ágasvári csata...), küzdelmük értékelése.

Játék	Népek játécai.	Játékpárhuzamok, játékszabályok különbségeinek elemzése, játszás.
Mozgás	Mozgás sablonok. Távolságtartás.	Érintés („ne érints”, segítő érintés, bizalmaskodó érintés, a zsebtolvaj). Távolságtartás tapasztalata/szabályai: bizalmas – személyes – társasági – nyilvános, állatok „menekülési” és támadó távolságtartása, „kínai bunyó” (nem érünk egymáshoz).
Helyzetgyakorlat, rögtönzés	Ketten találkoznak. Hármasban. Többen.	Szerelmesek, munkatársak, egymásra utaltak, alvilágiak, orvosi segítség. Szerep-forgó (hármuk között, rotációs módszerrel, adott jelre szerepváltás). Esemény (eredményhirdetés, avatás, koronázás, esküvő, konfliktus helyzet, hálózatos mozgás (ki-ki a maga szerepében egyszerre, pl. vásárban).
Beszédművelés	Beszédművelés – magyaráítás.	Szakmai- és reklámszöveg magyaráítása, nyelvrongáló idézetek feljegyzése a médiából.

Követelmények:

A tanulók rendszeresen vegyenek részt az órákon, kapcsolódjanak be a közös gyakorlatokba, játékokba. Legyenek kezdeményezők a rögtönzéses programokban. A tanév során érintett témakörökben, különösen a Játék és Beszédművelés témában vállaljanak alkotó feladatot. A tanultakat hasznosítsák más művészeti jellegű tanulmányaikban.

6. évfolyam

Időkeret: 30 óra/év, 1 óra/hét

Témakör	Óra
Tárgykezelés	3
Saját test érzékelés	2
Néprajz, mese, irodalom	5
Játék	2
Mozgás	4
Helyzetgyakorlat, rögtönzés	6
Beszédművelés	2
Összesen	24
Felosztható	6

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Tárgykezelés	Elképzelte tárgyak, tárgyak szerep-játéka. Anyag vagy tárgy?	Vívás penge nélküli karddal (csak markolat), övhúzás elképzelte övvel. Puhasági próba – a fagylalt olvad, a gipsz megkötött, a talaj mocsaras.
Saját test érzékelés	Test, testtartás. Ura a testének.	Természetes (egészséges és kényszerűen megváltozott), szándékosan változtatott testtartás (szerepjáték, színlelt megjelenési kép, tudatosan szabálytalanná váló testhelyzet). Testrészek mozgatása, egyes testrészek függetlenített mozgatása, különböző testrészek mozgatásának párhuzamos vezénylése.
Néprajz, mese, irodalom	Kedvenc regényem.	Egy Móra-elbeszélés forgatókönyvének/rendezői példányának elkészítése.
Játék	Szabálysértési eljárás.	Játékszabály sértési eljárás eljátszása (helyzetgyakorlat).
Mozgás	Mozgáselemek, mozgásfolyamat játékkontaktussal.	Jellegzetes járás (a muszklis/karatés, a bohém, a katonás, a komédiás/jópofa, a hivalkodó, stb), behatárolt térben egymással is kommunikálva közlekednek

		(bogaras természettudósok, sztárok és hódolók, feljebbvalók és közlegények).
Helyzetgyakorlat, rögtönzés	Esemény-fantázia. Tánc rögtönzés – ritmusgyakorlat. Státusz szimbólumok.	Festmény, szoborcsoport az ábrázolt pillanat előtt/után. Kardozás, áldozati tánc, indián harci tánc, sámán-révülés, szalontánc, kontakt technika. Autó, divatos viselet, divatos tárgy státusz-jelentősége.
Beszédművelés	Szöveges rögtönzés.	Sportközvetítés, vendég érkezik a reptérre, történelmi esemény „közvetítése.”

Követelmények:

A tanulók rendszeresen vegyenek részt az órákon, kapcsolódjanak be a közös gyakorlatokba, játékokba. Legyenek kezdeményezők a rögtönzéses programokban. A tanév során érintett témakörökben, különösen a Mozgás és Rögtönzés témában vállaljanak alkotó feladatot. A tanultakat hasznosítsák más művészeti jellegű tanulmányaikban.

7. évfolyam

Időkeret: 15 óra/év, 0,5 óra/hét

Témakör	Óra
Tárgykezelés	3
Saját test érzékelés	2
Mozgás	4
Színjáték	6
Összesen	15

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Tárgykezelés	Tárgyak használata. Különleges tárgyak. Tárgyak, mint játékeszközök.	Ruhadarabok „kezelése”, kalapemelés módjai. Botforgatás, -egyensúlyozás (kanász módra, mazsorett, ördögpalca, festő a létrán, artistamutatvány). Sporteszközök, játékszerek természetes használata.
Saját test érzékelés	Összehangolás. Képességek. Önméretek.	Két személy teljes és lokális mozgásának összehangolása. Saját test teljesítő- és tűrőképességének, a veszélyeztetés határának ismerete.
Mozgás	Mozgás stílusok. Mozgás dinamika, folyamatos mozgás.	„Pantomimes” mozgás (helyben illusztrált sétálás, -futás, lépcsőn járás, kötélhúzás, zenész – pl. dobos – „rájátszása”, táncos mozgások, árnyjátékos, szertartások szerep-mozgásai) Tempóváltások üzenete, mozgásszünet, csoportos mozgás megszabott térben (öregedünk-fiatalodunk, fáradunk-felfrissülünk).
Színjáték	Drámairodalom, filmarchívum. Színházi üzem. Ókori színház.	Színházi előadás vagy film megtekintése. Színházi munkaterületek és -technika megismerése, stábértekezlet rögtönzése, színikritika írása. Drámai verseny és szertartásai. Hősök az ókori drámában.

Követelmények:

A tanulók rendszeresen vegyenek részt az órákon, kapcsolódjanak be a közös gyakorlatokba, játékokba. Legyenek kezdeményezők a rögtönzéses programokban. A tanév során érintett témakörökben, különösen a Mozgás és Színjáték témában vállaljanak alkotó feladatot. A tanultakat hasznosítsák más művészeti jellegű tanulmányaikban. Művelődéstörténet

MŰVELŐDÉSTÖRTÉNET

12. osztály

Időkeret: 37 óra/év, 1 óra/hét

Epochális felosztásban

A 12. osztályban a Művelődéstörténet epochális rendszerbe a 33 művészeti nevelési órához vizuális kultúra-rajz, a dráma, zene és ritmus, valamint a médiaismeretek anyagát komplex módon kapcsolja össze. Mintegy esszenciális módon összefoglalja a 12 év során tanultakat, megismerteket. Új összefüggéseket, új gondolkodási struktúrát is kínál olyan projektfeladatokban, melyek a kimenet szempontjából feltétlenül izgalmas eredményeket hozhatnak.

A tanterv szerzői javaslatokat tesznek az egyes témák feldolgozási idejére, módjára és a projektek kimenetének megvalósítására.

A művelődéstörténeti témák feldolgozása közös értelmezés és anyaggyűjtés után egy-egy happeningszerű előadással vagy/és kiállítással, bemutatóval zárul. Ezeket egy dokumentáció (fotó, film, videó) után az év végén összesítve is be lehet mutatni.

Az egyes egységek összeállításánál figyelembe vettük az érettségire készülés időarányos terhelését. Az első félévben 3 témát egymásra építve (3x9 órában, vagy 4x7 órában, vagy 5 x 6 órában) ajánlunk feldolgozni. A második félévre egy téma marad, a maradék (kb. 9 órában).

- Ajánlott tevékenység: a tanulók reflektív beszélgetése a művekről.
- Dramatikus /rajzos/ ének-zenei és mozgás improvizációk az adott művek alaphelyzeteire.
- Projekt munka performencekre, happeningekre, színi, vagy mozgásszínházi előadásokra.

Próbatétel

A sportoló gyakran kerül olyan helyzetbe, ahol tudása, ügyessége, ereje, gyorsasága megmérettetik. Az emberiség a sportokban saját próbatételeit idézi fel, játssza újra. Nem véletlen, hogy a művészetekben, mitologikus történetekben, drámában, regényben, zenében, operában, akár a reneszánsz bronzkapukon vagy filmek cselekményében megjelenik egy-egy kultikus hős próbatétele Herkulestől, Jézus kálváriáján, Orfeuszon, Taminón át a Hosszútávfutóig.

Ajánlott művek:

Irodalom:

Görög mitológia (Herakles-történetek, Orpheusz), Biblia

Művészettörténet:

Antik és hellenisztikus sportszobrok, Római gladiátor szobrok és mozaikok

XIX. és XX. századi sportoló és sportszobrok

Ingres: Szfinx

XIX századi életképek

Csernus T: Boxmérkőzés

Zene:

Mozart: Varázsfuvola
Presser-Hetényi: A próba

Film:

Hosszútávfutó magányossága (angol film), Tűzkerekek (angol film)
Kell egy csapat:

A projekt címe Mándy Iván klasszikus filmnovelláját idézi. A sport világában nélkülözhetetlen együttműködés, sportszerűség, a csoportban/közösségben, csoportban teljesített feladat - teljesítmény fokozó erejét idézi fel.

Ajánlott művek:

Irodalom:

Szövetségesgyűjtő népmese, Aranygyapjú, Heten Thébai ellen
A Pál utcai fiúk

Művészettörténet:

A Horatiusok esküje, Rodin: Calais-i polgárok, Kienholz Hordozható amerikai háborús emlékmű, Segal szobrai, Schaár Erzsébet - szobrok

Zene:

Verdi Nabucco ,West Side Story, Hair

Film:

A gombháború (francia film), Megáll az idő (magyar film) Két félidő a pokolban (magyar film), Sodrásban (magyar film), Fellini: A zenekar,(olasz film)

Győztesek és vesztesek

A győzelem felemel. Viktória szárnyas szobortorzója is erről szól. A veszteséget embermód, méltósággal kell tudni viselni (erre int az Antigoné kardala is, vagy a Hair pacifista hőséneke tragikus behajózása a háborúba induló repülőgéppel gyomrába). Egyszer fent, egyszer lent - erről az élményről szól a projekt.

Ajánlott művek:

Irodalom:

A Pál utcai fiúk

Művészettörténet:

Haldokló Gallus, Apollo és Marsyas, Csernus T: Bibliai jelenet,Fishl:WTC elleni merénylet emlékműve, Barabás M. Zuhanó figura

Zene:

Egmont nyitány, Bach: Passiók, Carmina Burana, Hair (musical)

Film:

Hid a Kwai folyón (amerikai film), Szeressétek Odor Emiliát (magyar film), Fehér tenyér (magyar film), Billy Joel (angol film), Fellini: Országúton (olasz film)

A pálya széle

Mint ahogy a pálya szélére sodródik az a versenyző, aki valami miatt letért, lemaradt a mainstream-től, bár teljesítménye önmagára nézve nem lebecsülendő, így van ez megannyi - éppen az ifjúsági kultúrában - művésszel, művészeti jelenséggel, megnyilvánulással. Az "extrémek" világába tekintünk be, hogy a másikat jobban elfogadva, ismerve jobban ismerjük önmagunkat.

Ajánlott művek:

Irodalom:

A vágy villamosa, Az ügynök halála

Művészettörténet:

videó installációk (Bill Viola stb)

Zene:

Underground zene (pl. Velvet underground) aktuális kísérleti zenekarok

Film:

Pofonok völgye (magyar film), Dühöngő bika (amerikai film)